

DOM KULTURY+ ŚWIĄTECZNY JARMARK
Z OBRAD RADY MIEJSKIEJ BUDŻET 2025

ŚWIĘTO SZCZĘ KAWAŁSKI

Renta wdowia

Od 1 stycznia 2025 r. wdowa lub wdowiec może otrzymywać tak zwaną wdowią rentę, czyli dodatkowe świadczenie do swojej emerytury. Dotychczas wdowy i wdowcy mogli pobierać jedno świadczenie – wyższe lub wybrane spośród dwóch dostępnych opcji: rentę rodzinną lub własne świadczenie, takie jak np. emerytura, renta z tytułu niezdolności do pracy czy emerytura rolnicza. Renta wdowia to specjalna forma renty rodzinnej. Można ją będzie pobierać z ZUS także wtedy gdy następuje tak zwany zbieg świadczeń. Przysługuje wtedy alternatywnie 100% dotychczasowego świadczenia własnego i 15% renty rodzinnej lub 15% dotychczasowego świadczenia i 100% renty rodzinnej. Sama wypłata świadczeń rozpocznie się od 1 lipca 2025 r.

By ZUS wypłacał nowe świadczenie, trzeba łącznie spełnić następujące warunki:

- mieć co najmniej 60 lat (kobieta) i 65 lat (mężczyzna),
- do dnia śmierci małżonka pozostawać z nim we wspólności małżeńskiej,
- nabyć prawo do renty rodzinnej po zmarłym małżonku nie wcześniej niż przed ukończeniem 55 lat (kobieta) i 60 lat (jeśli jesteś mężczyzną),
- nie pozostawać obecnie w związku małżeńskim.

Prawo do wypłaty świadczeń ustaje z dniem poprzedzającym dzień, w którym zawrze się nowy związek małżeński.

Wnioski o przyznanie świadczenia można składać od 1 stycznia do 30 czerwca 2025 r. W przypadku wniosków złożonych do 30 czerwca, prawo do renty wdowiej będzie przysługiwało od 1 lipca 2025 r. Dlatego na złożenie wniosku uprawnione osoby będą miały 6 miesięcy. Można to zrobić elektronicznie, osobiście w placówkach ZUS lub telefonicznie pod numerem 22 560 16 00.

ILUZJON

Fot. S. Olszewik

Od lewej - Monika Tchórznička z-ca Dyrektora Mazowieckiej Jednostki Wdrażania Programów Unijnych, Janina Ewa Orzełowska Członek Zarządu Województwa Mazowieckiego, burmistrz Piotr Świdorski i Piotr Krawczyk Komendant Gminny OSP podczas oficjalnego przekazania samochodu ratowniczo – gaśniczego dla Ochotniczej Straży Pożarnej w Róźnie. 21 grudnia 2024 r.

Fot. prozanszkoibnastroma.pl

Nauczycielka Renata Mosakowska wraz z uczniami klas pierwszych, którzy zostali przyjęci w poczet uczniów Szkoły Podstawowej w Róźnie. 30 października 2024 r.

BEZPŁATNA MOBILNA APLIKACJA ZIELONY SZLAK NIZINY MAZOWIECKIEJ

Aplikacja mobilna prowadzi Cię po Zielonych Szlakach Niziny Mazowieckiej. W aplikacji znajdziesz ciekawe informacje na temat:

- turystyki,
- zabytków przyrody oraz
- obiektów historyczno-kulturowego.

Niezbędny turystyczny na wyprawę!

Pobierz teraz!

GooglePlay AppStore

251 761 60 78 | mikro@gdzielonyzestak.pl | www.gdzielonyzestak.pl

fotopolska.eu

Fort nr I. Lata 50-60. Mieściły się tam warsztaty zespołu szkół.

rozan.esesja.pl

Z OBRAD RADY MIEJSKIEJ

Sesja VII 30.09.2024 r.

Obrady rozpoczęły się od uroczystego wręczenia legitymacji zasłużonemu Honorowym Dawcom Krwi. Odznaki zasłużonego honorowego dawcy II stopnia, czyli srebrne odebrali: Olga Rybacka-Milewska, Piotr Świdorski i brat Tymoteusz Grzegorz Hołozubiec. Przysługuje ona krwiodawcom, którzy mają oddane, ponad 12 litrów krwi kobiety i ponad 12 litrów mężczyźni. - *Ja ze swojej strony chciałabym zaprosić Państwa do tego, że ci którzy mają po prostu zdrowie i ogromne chęci, żeby wziąć udział w organizowanych akcjach honorowego krwiodawstwa* - zachęcała Danuta Hołozubiec, prezes Klubu Honorowych Dawców Krwi w Różanie.

Następnie rada zapoznała się z informacją na temat zajęć pozalekcyjnych prowadzonych w hali sportowej, gdzie organizowane są zajęcia z piłki siatkowej, nożnej i lekkooatletyki, karate Kyokushin i zajęcia fitness.

Prace nad nowym przedszkolem dobiegają ku końcowi. Zacznie ono funkcjonować od nowego roku szkolnego i pomieści wszystkich wychowanków. W związku z czym rozpoczęto procedury związane z jego przeniesieniem. Z dniem 31 sierpnia 2025 r. zlikwidowany zostanie punkt przedszkolny w szkole podstawowej gdzie uczęszczały sześcioletki. Pomieszczenie wróci na potrzeby szkoły jako świetlica. Również siedziba nowego przedszkola mieścić się będzie pod nowym adresem, czyli przy ulicy Szkolnej 1.

Trwają procedury połączenia biblioteki publicznej z ośrodkiem kultury. Wynika z tego, że GOUK prawdopodobnie zmieni swoją nazwę. Podyktowane jest to koniecznością spełnienia wymogów, jakie postawiła Rada Biblioteczna przy Bibliotece Wojewódzkiej i Narodowej przed ostateczną decyzją ministra. Do nazwy Gminnego Ośrodka Upowszechniania Kultury należy dodać element wskazujący na to, że odbywa się tam również czytelnictwo, czyli dotychczasowa nazwa Gminny Ośrodek Upowszechniania Kultury (GOUK) zostanie zmieniona na Gminny Ośrodek Kultury i Czytelnictwa (GOKIC). Za przyjęciem głosowało 13 radnych, przy 1 sprzeciwie i jeden radny wstrzymał się od głosu.

Sesja VIII 18.10.2024 r.

W gminie od 2025 r. obowiązywać będą nowe stawki podatku od nieruchomości, które były na tym samym poziomie przez ostatnie dwa lata. Wzrosną średnio o około 12%. Zwiększają się kwoty dopłat do wody i ścieków. W przyszłym roku samorząd dopłaci do tych me-

diów, łagodząc społeczne skutki wzrostu cen, - 577 052 zł do wody i 790 932 zł do ścieków. Na mieszkańca będzie to odpowiednio 3 zł za wodę i 8,61 zł za ścieki - do metra sześciennego.

Radni podjęli uchwałę w sprawie programu współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi. Projekt tożsamy do realizowanego w 2024 r. Zwiększono tylko kwotę środków na realizację tych zadań do 150 000 zł.

Zwyczajowo na koniec obrad radni debatowali nad sprawami różnymi. Poruszono temat złego stanu technicznego budynku szkoły podstawowej - (...) *nie ulega wątpliwości, że szkoła wymaga remontu generalnego (...)* To jest najwęższy czas, by zastanowić się co dalej zrobić..., - alarmowała dyrektor Jolanta Drwęcka. Temat edukacji kontynuowano. Dariusz Banaszek zapytywał dyrektor o brak opieki medycznej w szkole oraz o średnie wyniki procentowe z egzaminów ósmoklasisty. - *My daleko odbiegamy od średniej krajowej czy wojewódzkiej. Moje pytanie czym to jest spowodowane, bo to jest bardzo niepokojące* - dopytywał radny.

- *Dotychczas w szkole sprawowana była opieka medyczna. Teraz odczuwamy jej brak. Pomimo starań, które poczyniliśmy (...)* nikt słysząc kwotę zarobków nie chce się na to zdecydować (...) *w szpitalach wynagrodzenie jest o wiele większe. Jeśli chodzi o dane zawarte w egzaminie ósmoklasisty z poprzedniego roku szkolnego. Była grupa 10 osób (...)* bardzo indywidualna i bardzo specyficzna. I naprawdę wierzę mi państwo, że te wyniki są bardzo wysokie i w przypadku niektórych uczniów można być z nich dumnym (...) *Dzieci pracują same na własne wyniki. Podchodzimy do tego naprawdę rygorystycznie i zgodnie z prawdą. Jak sami państwo wiecie egzamin to jest loteria. Czasami te osoby, które uczą się na co dzień bardzo dobrze, to podczas egzaminu zjada je stres (...)* że dziecko nie potrafi odpowiedzieć jak się nazywa. (...) *Wszyscy nauczyciele pracują naprawdę z ogromnym poświęceniem i oddają bardzo dużo swojego czasu, też wolnego, żeby te dzieci uczyć. Staramy się jak możemy najlepiej, uczymy dzieci jak najlepiej, ale niestety reformy oświaty nie pomagają nam w tym* - wyjaśniła dyrektor.

Sesja IX 18.11.2024 r.

Rada podjęła uchwałę w sprawie obniżenia średniej ceny skupu żyta za okres 11 kwartałów przyjmowanej jako podstawa do obliczenia podatku rolnego na rok 2025. Propozycja obejmuje obniżkę kwoty 86,34 zł za 1 dt do kwoty 38,00 zł za 1 dt, czyli pozostajemy przy

dotychczasowej stawce. Projekt uchwały został jednogłośnie przegłosowany. Radni określili wysokość stawek podatku od środków transportowych, która wzrośnie w okolicach 10%. Ostatnia podwyżka miała miejsce w 2015 r. Rada podniosła stawkę godzinową usług opiekuńczych z 28 na 31 zł w związku ze wzrostem od stycznia minimalnej stawki za te usługi.

Gmina już po raz kolejny przystąpi do programu Opieka wytchnieniowa, który ma na celu wsparcie członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami w ich codziennych obowiązkach. Jest to forma wsparcia, która daje możliwość odpoczynku osobom stale opiekującym się niepełnosprawnymi. W gminie realizowany on jest przez ośrodek pomocy społecznej i dostępny dla członków rodzin lub osób sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi od 2. do 16. roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności. Opiekunowie mają do dyspozycji 240 godzin w skali roku na czas dla siebie, załatwienia bieżących potrzeb czy innych spraw. W tym czasie osoba z niepełnosprawnością będzie pod opieką pracownika socjalnego.

Nagrania audio z posiedzeń Komisji oraz sesji Rady Miejskiej w Różanie udostępniane są w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy w Różanie pod adresem www.rozan.bigminy.pl, natomiast materiały na poszczególne posiedzenia zamieszczane są pod adresem www.rozan.esesja.pl.

M.Cachel

Wysokość stawek podatku od nieruchomości

- od gruntów związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej - 0,87 zł od 1m²,
- od gruntów pod wodami powierzchniowymi stojącymi lub wodami powierzchniowymi płynącymi, jezior i zbiorników sztucznych - 5,40 zł od 1ha,
- od gruntów pozostałych, w tym zajętych na prowadzenie odpłatnej statutowej działalności pożytku publicznego przez organizację pożytku publicznego - 0,32 zł od 1 m²,
- od gruntów niezabudowanych objętych obszarem rewitalizacji - 2,97 zł od 1 m²,
- od budynków mieszkalnych - 0,68 zł od 1m²,
- od budynków związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz od budynków mieszkalnych lub ich części zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej - 23 zł od 1m²,
- od budynków zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie obrotu kwalifikowanym materiałem siewnym - 12,70 zł od 1m²,
- od budynków związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej, zajętych przez podmioty udzielające tych świadczeń - 6,20 zł od 1m²,
- od budynków zajętych na prowadzenie odpłatnej statutowej działalności pożytku publicznego przez organizacje pożytku publicznego, garaży, szop, budynków gospodarczych - 11 zł od 1m²,
- od budowli - 2% ich wartości.

Świat ociepla się szybciej niż oczekiwano. Naukowcy sądzą, że wiedzą dlaczego.

Ubiegły rok był najgorętszy w historii. Oceany się gotowały, a lodowce

topniały w zastraszającym tempie. To sprawiło, że naukowcy starali się dokładnie zrozumieć, dlaczego tak się dzieje. Wiedzą, że niezwykle upały były napędzane przez wiele czynników, głównie zanieczyszczeniem ogrzewającym planetę spowodowanym spalaniem paliw kopalnych. Nie wyjaśnia to jednak niezwykle szybkiego wzrostu temperatury.

Nowe badanie opublikowane w grudniowym wydaniu Science mówi, że zidentyfikowało brakującą część układanki: chmury. Mówiąc dokładniej, gwałtowny wzrost ocieplenia został spętogowany przez brak niskiego położonych chmur nad oceanami. *Mówiąc prościej, mniej jasnych, niskich chmur oznacza, że planeta - pociemniała, co pozwala jej wchłoniąć więcej światła słonecznego* - powiedział Helge Goessling, autor raportu i fizyk klimatyczny w Instytucie Alfreda Wegenera w Niemczech. Zjawisko to nazywa się albedo i odnosi się do zdolności powierzchni do odbijania energii słonecznej z powrotem w przestrzeń kosmiczną. Według raportu, albedo Ziemi spada od lat siedemdziesiątych XX wieku, częściowo z powodu topnienia jasnego śniegu i lodu morskiego, odstawiając ciemniejsze lądy i wodę, które pochłaniają więcej energii słonecznej, ogrzewając planetę, a brak niskich chmur również przyczynia się do tego efektu, ponieważ odbijają światło słoneczne.

*

Japońskie miasto Aomori jest jednym z najbardziej zaśnieżonych miejsc na ziemi, gdzie rocznie spada średnio prawie osiem metrów śniegu, a jego usunięcie wymaga dużych zasobów i milionów dolarów inwestycji.

Zespół naukowców ze start-upu informatycznego Forte Co. i Uniwersytetu Elektrokomunikacji w Tokio proponuje inne rozwiązanie: próbę wykorzystania go do wytwarzania czystej i niedrogiej energii elektrycznej. Naukowcy wrzucili śnieg do basenu znajdującego się przy opuszczonej szkole podstawowej. Ich celem jest spędzenie kilku miesięcy na testowaniu możliwości wytwarzania energii z różnicy temperatur między zmagazynowanym śniegiem, a otaczającym powietrzem. W tym celu wykorzystają rurki ciepłone do dostarczania zimnego powietrza (ze zmagazynowanego śniegu) i ciepłego powietrza (z zewnątrz) do chłodziwa wewnątrz turbiny. Różnica temperatur między nimi wytworzy prąd konwekcyjny w płynie chłodzącym, powodując obracanie się turbiny i wytwarzanie energii elektrycznej. *Im większe różnice temperatur, tym większa wydajność wytwarzania energii* - powiedział Nikkei Asia Koji Enoki, profesor nadzwyczajny na Uniwersytecie Elektrokomunikacji i twórca systemu. Naukowcy szacują, że proces ten może wytwarzać energię elektryczną równie wydajnie jak energia słoneczna i przy niższych kosztach. Sugerują również, że może mieć mniejszy wpływ na środowisko niż farmy wiatrowe czy panele fotowoltaiczne. Mówią, że stopiony śnieg można usunąć jak zwykłe ścieki.

*

Zdjęcie z drona pokazuje całe bloki domów doszczętnie spalone. Wymykające się spod kontroli pożary przetaczające się w styczniu 2025 r. przez niektóre części Los Angeles, doprowadziły do śmierci co najmniej 10 osób,

pałając ponad 1000 budynków i zmuszając do ewakuacji prawie 180 000 mieszkańców w całym hrabstwie. Ten pożar w Kalifornii może stać się najkosztowniejszym pożarem w historii USA.

Przyczyną pożarów było połączenie wyjątkowo suchego okresu - w centrum Los Angeles od października ub.r. spadło tylko 0,4 cm deszczu - i potężnych podmuchów znanych jako wiatry Santa Ana, tworząc warunki sprzyjające pożarom lasów.

Trump i nadzieja na ukraińskim froncie

Powrót Donalda Trumpa do władzy po ostatnich wyborach w USA może drastycznie zmienić sytuację Ukrainy. Część żołnierzy dostrzega w tym szansę, inni wieszczą spełnienie się czarnego scenariusza. Ale wyniki wyborów w USA zmusiły i jednych, i drugich, aby poważnie zastanowić się nad tym, jak długo jeszcze Ukraina może kontynuować wojnę.

- Trump mówi wiele rzeczy. Ale jak będzie w rzeczywistości, to już zupełnie inna historia. Może zakręci kurek z pomocą wojskową, a może na odwrót. Co dzieje się w głowie Trumpa, wie tylko Trump - mówi Szażtan żołnierz ukraiński. *- Front się posypał* - mówi inny. *- Okupujemy się pod ostrzałem, żeby zaraz te pozycje zostawić. Nikt już nie myśli o wyzwoleniu Donbasu. Tracimy ludzi, a efektu nie ma. W końcu przychodzi moment, w którym trzeba zadać sobie pytanie, czy przelewanie naszej krwi wciąż ma sens? Powrót Trumpa do władzy daje nam jakąś nadzieję na zmiany.* *- Nie wiem czego oczekiwać, ale wiem, że gorzej już być nie może. Po dwóch i pół latach wojny zrozumiałem, że Ukraina nikomu nie jest potrzebna. Nie mam żalu do Zachodu, ale skoro obiecali, że będą z nami tak długo, jak będzie to potrzebne, powinni rozumieć, że przegrywają wojnę razem z nami* - mówi Dmytro artylerzysta.

- To już jest plaga. Każdy tylko kombinuje, by nie iść na front. Trzeci rok w okopach. Rodziny się rozpadają, dzieci rosną bez ojców. Nikt nie chce umierać w wojnie, której nie ma szans na wygrana. Mieliśmy zapal i siły, które Zachód roztrwoniał swoim niekończącym się wahaniem. Ale Ukraina też wiele zrobiła, żeby przegrać wojnę. Trzeba było produkować broń, walczyć z korupcją, mobilizować ludzi - mówi żołnierz Igor.

*

Poprzedni rok był rekordowy i amerykańska zbrojeniówka zarobiła 238 mld dolarów. To 16 proc. więcej niż w 2022 r. Obecny rok ma być jeszcze lepszy dzięki toczącym się konfliktom i zwiększonej puli światowych zamówień.

*

USA i Polska uzgodniły pożyczkę w wysokości 3,08 mld dolarów na finansowanie wojskowe. Umowa jest trzecią pożyczką udzieloną przez USA. Łączne finansowanie USA dla Polski osiągnęło już 7,08 miliarda dolarów.

*

Ukraina z bombą atomową?

Jeśli pomoc Trumpa zostanie wstrzymana

The Times poinformował w listopadzie ubiegłego roku, że Ukraina może opracować bombę atomową - w ciągu kilku miesięcy, jeśli amerykańska pomoc wojskowa pod rządami Donalda Trumpa zostanie wstrzymana. Dokumentacja w tej sprawie miała trafić do ukraińskiego resortu obrony i to na nich mają bazować amerykańskie media.

Trzeba pamiętać, że na mocy porozumienia z 1994 r. Ukraina dobrowolnie zrezygnowała ze swojego arsenału nuklearnego w zamian za gwarancje bezpieczeństwa od USA, Wielkiej Brytanii i Rosji. Ukraina, odzyskując niepodległość, stała się militarnym mocarstwem. Pod względem sił konwencjonalnych była druga w Europie, a pod względem arsenału atomowego - trzecia na świecie. Demontaż potencjału obronnego kraju trwał od lat 90.

*

Departament Stanu USA poinformował w czwartek 5 grudnia ubiegłego roku o przyznaniu Polsce pożyczki na modernizację polskiego wojska w ramach programu Foreign Military Financing. Gwarancją kredytowa opiewa na kwotę 4 mld dol. Jak przekazał szef Ministerstwa Obrony Narodowej Władysław Kosiniak-Kamysz pieniądze mają zostać wykorzystane m.in. na zakup systemów obrony powietrznej Patriot i śmigłowców Apache.

*

Pierwsza taka sytuacja w historii

Donald Trump, prezydent elekt, został skazany za popelnienie 34 przestępstw w Nowym Jorku bez zasądzenia kary. Tym samym będzie jedynym prezydentem w historii USA skazanym na podstawie zarzutów karnych. W praktyce oznacza to, że sąd uznał Trumpa za przestępcę, ale nie wymierzył mu żadnej dodatkowej kary. Sędzia stwierdził, że wydany przez niego wyrok jest podyktowany - nadzwyczajną ochroną prawną urzędu prezydenta.

- Osobiście wolę formę: pani prokurator, pani magister, pani doktor. A już na pewno nie wymówię słowa gościni. Nie wiem po co te feminizmy, brzmiały śmiesznie i zaśmiecają język polski. (pax2)
- Prezydent USA musi realizować politykę zgodną z interesami tego kraju. Nieważne co zostało obiecanie przed wyborami. Oni i tak nie potrafią pokazać swojego stanu na mapie USA, nie mówiąc już o wskazaniu Europy na mapie świata. (szatze)
- Nasze sprzedawczyki mogłyby w końcu coś zrobić w kierunku wydobycia bogatych złóż jakie posiadamy, ale przecież ani pisowi ani po nie zależy na bogatym społeczeństwie, poza tym ci ludzie to tylko marionetki wykonujące polecenia innych!!! (Ro)
- Bandytów i złodziei ci u nas dostatek. To nasz produkt narodowy. (Namnieliznie)
- Pierwsza lekcja to zmiana rządu... Dwóch Donaldów w polityce to za dużo... Ktoś tu był wróżbitą (Tysku)
- Baryłka po 70 dol., a ceny na stacjach takie, jakby dalej była po 90 dol., a był już moment, że była niższa niż 70 i ceny również nie drgnęły. To samo jest z gazem. Państwo-mi monopolisci robią nas w.... (taa)
- Jak myślicie, czy Endriu załatwi sobie fuchę z pomocą Trampa, bo jak na razie lata za nasze aby coś wyblagać. (z bokowca)
- Kobieta sobie dobiera chłopca, więc niech tak dobiera żeby była pewna, że to właściwy. A nie imprezki i z kim popadnie. (Alojzy)
- A niektórzy żyją w alternatywnej rzeczywistości i myślą, że Niemcy dają mniej sprzętu (Ukrainie) niż Polska. Kiedyś tak było, ale na pewno nie teraz. Co Polska w TYM ROKU przekazała Ukrainie? Porównajcie, co w TYM roku dali Niemcy. I nie piszcze, że kiedyś myślny dawali, a Niemcy helmy bo to wiem. (radziomb)
- Owszem Polska część dała (Ukrainie) za free, ale też sporą część na zasadach komercyjnych, czyli za pieniądze pochodzące z zewnętrznych źródeł! Niemcy póki co najczęściej dają ze swoich pieniędzy i póki co pod względem budżetu na wsparcie Ukrainy stoją chyba na 2 miejscu po USA. Do tego dają za free sprzęt z nowej produkcji, a nie padakę! (mick8791)
- Andrzej Sebastian też zna języki. Dys dysdys dys dysdys dys dys. (Anulka)
- Prawo użycia Broni młode wojsko zna. A jak mawiał nasz sierżant w wojsku Bronie można używać jak skończy 18 lat, a tą co trzymanie w rękę nauczcie się posługiwać. (Rekrut)
- Emeryci renciści do 30 000 - 0 zł od 30 000 do 100 000 - 300 zł, od 100 000 do 150 000 - 600zł od 150 000 - 1000 zł. Tyle w tym temacie. Kosiniak Kamysz i Hołownia. Tak TAK. Składka Zdrowotna dla pracujących: do 40 000 zł - 130 zł, od 40 000 do 100 000 - 330 zł od 100 000 do 300 000 - 550 zł od 300 000 - 1000 zł. Tusk masz na Tacy myślę, że więcej kasy będzie dla NFZ. (J-23)
- To zwykła dziedzina. Wczoraj wyszli ze szkoły, dzisiaj walczą politycznie, ale nie zdążyli dorosnąć. Nasi politycy są niedojrzali. (Jaa)

DOCHODY - 50 728 833 zł

WYDATKI - 49 728 817 zł

BUDŻET GMINY RÓŻAN NA ROK 2025

DOCHODY

Własne samorządu

- 24 500 zł - z dzierżaw za obwoły łowieckie
- 180 000 zł - z dzierżaw i najmu
- 50 000 zł - z tytułu wieczystego użytkowania gruntów
- 65 500 zł - ze sprzedaży składników majątkowych
- 267 693 zł - z tytułu gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy
- 5 600 000 zł - z podatku od nieruchomości
- 190 200 zł - z podatku rolnego
- 147 000 zł - z podatku leśnego
- 190 000 zł - z podatku od środków transportowych
- 16 000 zł - z podatku od spadków i darowizn
- 17 000 zł - z podatku od działalności gospodarczej
- 70 000 zł - z opłaty targowej
- 25 000 zł - z opłaty skarbowej
- 30 000 zł - z innych opłat lokalnych
- 167 974 zł - z opłat za sprzedaż napojów alkoholowych
- 345 000 zł - z podatku od czynności cywilnoprawnych

- 100 000 zł - z usług opiekuńczych i pobytu w dziennym domu Senior+
- 15 000 zł - na zwrot przez dłużników alimentacyjnych wypłat z funduszu alimentacyjnego
- 300 586 zł - z opłat za wyżywienie i utrzymanie przedszkola
- 350 000 zł - za wyżywienie w świetlicy szkolnej
- 45 000 zł - opłaty za punkt przedszkolny
- 2 500 zł - z opłat za ochronę środowiska
- 2 210 000 zł - z opłat za odpady komunalne
- 12 014 759,53 zł - podatek dochodowy od osób fizycznych
- 150 075,02 zł - podatek dochodowy od osób prawnych
- 18 000 zł - odsetki od nieterminowych wpłat, bankowe i inne

Z budżetu państwa

- 5 222 560,75 zł - środki należnej subwencji ogólnej
- 72 039 zł - na administrację publiczną

- 984 zł - na prowadzenie i aktualizację stałego rejestru wyborców
- 1 005 zł - na kwalifikację wojskową
- 348 999 zł - na usługi opiekuńcze i obsługę świadczeń pomocy społecznej
- 1 606 170 zł - na rodzinę (świadczenia rodzinne, z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenie, kartę dużej rodziny)
- 673 583 - na realizację zadań pomocy społecznej
- 12 000 zł - na realizację programu Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025
- 1 388 916 zł - na przebudowę drogi od ul. Przemysłowej w Różanie do wsi Mroczi Rębiszewo
- 4 722 817 zł - na remont stadionu sportowego
- 3 537 972 zł - na budowę żłobka
- 10 500 000 zł - za KSOP i 49 999,70 zł - odsetki od tych środków

WYDATKI

- 6 609 zł - na rzecz Izb Rolniczych
- 18 000 zł - na projekt rozbudowy sieci wodociągowej w Podborzu
- 579 364 zł - na dopłatę od cen dostarczanej wody
- 286 000 zł - na utrzymanie oraz naprawy dróg, chodników i ulic
- 2 000 zł - na zakup i montaż znaków drogowych
- 2 000 zł - na różne opłaty
- 50 000 zł - na opracowanie dokumentacji przebudowy drogi w miejscowości Prycanowo
- 46 000 zł - na opracowanie dokumentacji przebudowy ulic na osiedlu za cmentarzem wraz z zagospodarowaniem
- 40 000 zł - na opracowanie dokumentacji przebudowy drogi od ul. Łazurowej do granicy miejscowości Dyszobaba
- 58 000 zł - na opracowanie dokumentacji budowy kładki pieszo - rowerowej
- 20 000 zł - na opracowanie dokumentacji na przebudowę drogi w miejscowości Kaszewiec
- 50 000 zł - na przebudowę drogi we wsi Chelsty
- 75 000 zł - na opracowanie dokumentacji na przebudowę drogi w Różanie
- 95 000 zł - na opracowanie dokumentacji na budowę skrzyżowania dróg nr 2315 i nr 61
- 20 000 zł - na opracowanie dokumentacji budowy chodnika przy ulicy Handlowej wraz z zagospodarowaniem zieleni (połączenie ulic Królowej Bony z Przemysłową)
- 2 388 916 zł - na przebudowę drogi od ulicy Przemysłowej do wsi Mroczi-Rębiszewo
- 15 000 zł - na instalację artystyczną oznakowania ronda z napisem Różan
- 91 600 zł - na opłaty związane z dostępem do internetu
- 30 000 zł - na wypłaty odszkodowań za grunty przechodzące na własność gminy z mocy prawa
- 267 693 zł - na wydatki związane z gospodarowaniem mieszkaniowym zasobem gminnym
- 142 782 zł - na wydatki związane ze sporządzaniem planów zagospodarowania przestrzennego gminy
- 30 000 zł - na szacunki nieruchomości, rysy, wypisy,

- podziały nieruchomości, ogłoszenia, wskazania granic
- 14 000 zł - na wydatki związane ze sporządzeniem projektów decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu
- 11 000 zł - na wydatki Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej
- 6 000 zł - na utrzymanie miejsc pamięci narodowej
- 50 000 zł - na opracowanie programu rewitalizacji na lata 2025-2030
- 50 000 zł - na opracowanie strategii rozwoju gminy na lata 2025-2030
- 287 732 zł - na radę miejską
- 160 000 zł - na rezerwę ogólną i zarządzanie kryzysowe
- 275 000 zł - na spłatę odsetek od kredytu
- 50 000 zł - na remont masztu antenowego i instalację elektryczną w budynku JRG w Różanie - na wniosek Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Makowie Mazowieckim
- 254 068 zł - dotacja dla niepublicznego przedszkola
- 250 000 zł - na wyposażenie budynku nowego przedszkola i utworzenie placu zabaw
- 105 000 zł - na projekt budowy szkoły podstawowej oraz audyt energetyczny istniejącego budynku
- 70 000 zł - na opracowanie projektu przebudowy budynku po przedszkolu na potrzeby Środowiskowego Domu Samopomocy i Gminnego Ośrodka Zdrowia
- 4 537 972 zł - na realizację budowy żłobka.

*

URZĄD GMINY

- 4 077 113 zł - na wynagrodzenia i pochodne
- 67 800 zł - na wynagrodzenie na umowę zlecenie
- 42 000 zł - na wpłaty na PFRON
- 10 000 zł - na prowizje dla sołtysów
- 70 000 zł - na zakup oleju opałowego do hali sportowej
- 45 000 zł - na zakup oleju opałowego do urzędu gminy
- 7 500 zł - na budynek w Załuziu
- 48 000 zł - na zakup materiałów biurowych i wyposażenia
- 2 500 zł - na zakup wyposażenia na halę sportową
- 10 000 zł - na eksploatację kopiarek oraz wyposażenia
- 16 000 zł - na środki czystości i artykuły gospodarcze

- 4 000 zł - na prasę, literaturę fachową i prenumeratę
- 30 000 zł - na opłaty pocztowe
- 15 000 zł - na usługi telefonii komórkowej i stacjonarnej
- 38.476 zł - na serwis oprogramowania komputerowego
- 9 000 zł - na usługi kominiarskie, przeglądy okresowe
- 4 945 zł - na dostęp do BIP
- 517 zł - na monitoring hali sportowej
- 30 000 zł - na opłaty bankowe
- 20 000 zł - na szkolenia pracowników
- 10 000 zł - na ekwiwalenty za odzież i badania lekarskie oraz zakup okularów i szkieł kontaktowych pracowników
- 61 992 zł - na obsługę prawną
- 50 000 zł - na opłaty za zajęcie pasa drogowego
- 80 000 zł - na energię, wodę, gaz
- 11 070 zł - na opłaty RODO
- 15 000 zł - na opłaty i licencje
- 5 000 zł - na bieżące naprawy
- 8 000 zł - na przegląd i konserwację dźwigu osobowego
- 21 000 zł - na przegląd i konserwację klimatyzacji
- 5 000 zł - na wymianę drzwi na przeciwożarowe do archiwum w budynku urzędu gminy
- 20 000 zł - na ryczałty samochodowe i zwrot kosztów podróży służbowych
- 1 132 zł - na podatek leśny
- 81 972 zł - na opłaty za odpady komunalne
- 2 000 zł - na podatek VAT
- 10 000 zł - na przegląd UPS-u
- 30 000 zł - na ubezpieczenie budynków i sprzętu komp.
- 88 226 zł - na odpisy na fundusz świadczeń socjalnych
- 90 000 zł - na promocję gminy
- 86 400 zł - na diety sołtysów
- 14 100 zł - składki na związki, których gmina jest członkiem
- 72 039 zł - na zadania zlecone administracji rządowej
- 984 zł - na aktualizację stałego rejestru wyborców

*

OBRONA NARODOWA

- 1 005 zł - na wydatki związane z kwalifikacją wojskową

*

STOŁÓWKI SZKOLNE I PRZEDSZKOLNE

- 395 000 zł - na zakup artykułów żywnościowych

OSP

- 70 000 zł - na ekwiwalenty za udział w akcjach gaśniczych
- 76 846 zł - na wynagrodzenia i pochodne kierowców
- 30 000 zł - na remonty i naprawy sprzętu
- 60 000 zł - na zakup paliwa, olejów i smarów
- 38 000 zł - na przeglądy techniczne pojazdów i atesty
- 10 000 zł - na badania okresowe
- 2 000 zł - na nagrody w Ogólnopolskim Turnieju Wiedzy Poż.
- 30 000 zł - na ubezpieczenia
- 75 000 zł - na energię elektryczną i wodę
- 20 000 zł - na ogrzewanie OSP Różan
- 1 000 zł - na zakup wyposażenia (obrona cywilna)

*

PUNKT PRZEDSZKOLNY

- 306 312 zł - na wynagrodzenia i pochodne
- 13 374 zł - na dodatek wiejski i pomoc zdrowotną
- 10 000 zł - na zakup materiałów i wyposażenia
- 3 000 zł - na zakup pomocy dydaktycznych i książek
- 1 000 zł - na badania lekarskie pracowników
- 3 000 zł - na przeglądy techniczne i usługi pozostałe
- 500 zł - na zwrot kosztów podróży służbowych
- 13 805 zł - na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych

*

ŚWIETLICE SZKOLNE

- 872 392 zł - na wynagrodzenia i pochodne
- 20 832 zł - na dodatki socjalne
- 15 000 zł - na zakup czasopism, odzieży ochronnej, naczyń i wyposażenia
- 10 000 zł - na zakup energii
- 10 000 zł - na bieżące naprawy
- 4 000 zł - na naprawy sprzętu oraz zakup usług pozostałych
- 500 zł - na badania lekarskie pracowników
- 31 584 zł - na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych

*

SZKOŁA PODSTAWOWA

- 5 976 291 zł - na wynagrodzenia i pochodne
- 287 414 zł - na dodatek wiejski i pomoc zdrowotną
- 42 800 zł - na wynagrodzenia na umowę zlecenie
- 5 000 zł - na stypendia dla uczniów
- 100 000 zł - na zakup gazu do celów grzewczych
- 15 000 zł - na środki czystości
- 22 000 zł - na materiały biurowe, odzież ochronną, mydło, ręczniki i herbatę dla pracowników
- 15 000 zł - na druki
- 28 000 zł - na gaz oraz materiały do remontów i napraw
- 2 000 zł - na rośliny ozdobne oraz wyposażenie apteczek
- 20 000 zł - na wodę
- 5 000 zł - na badania lekarskie dla pracowników
- 40 000 zł - na zakup pomocy naukowych i dydaktycznych
- 5 000 zł - na opłaty bankowe, pocztowe, abonament RTV
- 6 000 zł - na usługi RODO
- 5 000 zł - na dostęp do sieci internet i opłaty za usługi telekomunikacyjne
- 22 000 zł - na usługi kominarskie i przeglądy
- 20 000 zł - na wywóz nieczystości
- 60 000 zł - na energię
- 100 000 zł - na usługi remontowe
- 2 500 zł - na zwrot kosztów podróży służbowych
- 20 000 zł - na ubezpieczenie budynku oraz sprzętu
- 25 000 zł - na usługi informatyczne
- 264 862 zł - na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych
- 4 000 zł - na szkolenia pracowników
- 15 000 zł - na realizację Narodowego Programu Rozwoju Czytelnicstwa 2.0 na lata 2021-2025
- 92 925 zł - fundusz świadczeń socjalnych - nauczycieli emerytów i rencistów
- 49 761 zł - na dokształcanie nauczycieli
- 26 400 zł - na przewóz ucznia niepełnosprawnego
- 601 717 zł - na realizację zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki

PRZEDSZKOLE

- 2 568 357 zł - na wynagrodzenia i pochodne
- 78 224 zł - na dodatki socjalne
- 70 000 zł - na zakup oleju opałowego
- 11 000 zł - na narzędzia gospodarcze oraz gaz w butlach
- 11 500 zł - na materiały biurowe, druki
- 10 000 zł - na odzież ochronną, mydło, ręczniki, herbatę dla pracowników oraz środki czystości
- 20 000 zł - na zakup środków czystości oraz naczyń
- 10 000 zł - na materiały do remontów i napraw
- 2 000 zł - na zakup roślin ozdobnych, nawozów
- 10 000 zł - na wodę
- 500 zł - na wyposażenie apteczek
- 3 000 zł - na badania lekarskie pracowników
- 261 324 zł - na zakup środków żywności
- 20 000 zł - na zakup pomocy nauk., dydakt. i książek
- 50 000 zł - na energię i wodę
- 16 000 zł - na konserwację, przeglądy techniczne, usługi kominarskie i bieżące naprawy
- 2 000 zł - na zwrot kosztów podróży służbowych
- 5 000 zł - na ubezpieczenia budynku i sprzętu
- 5 000 zł - na prenumeratę czasopism
- 30 000 zł - na opłaty za dzieci uczęszczające do przedszkoli na terenie innych gmin
- 5 000 zł - na teatryki i koncerty
- 13 000 zł - na usługi pocztowe, bankowe i RTV
- 600 zł - na opłatę za ochronę budynku
- 4 000 zł - na abonament Stoperek
- 7 500 zł - na obsługę w zakresie RODO
- 1 900 zł - na wywóz nieczystości
- 4 000 zł - na usługi komunalne
- 4 000 zł - na usługi informatyczne
- 1 500 zł - na internet i usługi telekomunikacyjne
- 99 830 zł - na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych
- 2 000 zł - na szkolenia

*

DOWÓZ UCZNIÓW

- 397 142 zł - na wynagrodzenie kierowcy i opiekunów
- 10 000 zł - na wynagrodzenie za umowę zlecenie
- 600 zł - na wydatki osobowe niezaliczane do wynagrodzeń
- 30 000 zł - na olej napędowy, części zamienne itp.
- 400 zł - na badania lekarskie pracowników
- 5 000 zł - na drobne naprawy pojazdów
- 430 000 zł - na zakup biletów miesięcznych dla uczniów, koszt przejazdu uczniów do placówek specjalistycznych oraz przeglądy
- 200 zł - na zwrot kosztów podróży służbowych
- 15 000 zł - na ubezpieczenie autobusów
- 16 920 zł - na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych

*

PRZECIWDZIAŁANIE NARKOMANII

- 1 000 zł - na materiały informacyjno-edukacyjne
- 1 974 zł - na szkolenia i kursy
- 2 000 zł - na programy profilaktyczne
- 3 000 zł - na zajęcia rozwijające zainteresowania

*

PRZECIWDZIAŁANIE ALKOHOLIZMOWI

- 28 000 zł - na świetlice opiekuńczo-wychowawczą
- 15 000 zł - na programy profilaktyczne
- 12 000 zł - na wynagrodzenie członków komisji
- 4 000 zł - na finansowanie imprez bezalkoholowych
- 45 000 zł - na zajęcia sportowe rozwijające zainteresowania i promujące zdrowy styl życia
- 8 000 zł - na kursy, szkolenia i warsztaty
- 2 000 zł - na wynagrodzenie biegłego
- 15 000 zł - na kolonie osób korzystających ze świetlicy
- 1 000 zł - na przejazd osób korzystających z terapii
- 5 000 zł - na zakup materiałów informa. i prenumeratę
- 5 500 zł - na zajęcia rozwijające zainteresowania

- 10 000 zł - na finansowanie Punktu Konsultacyjnego
- 5 000 zł - na przeciwdziałanie przemocy
- 3 000 zł - na punkt konsultacyjny dla osób z uzależnieniami
- 1 500 zł - na zakup wyposażenia do Ośrodka Leczenia Uzależnień w Przasnyszu

*

POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ

- 30 000 zł - na zakup oleju dla budynku Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej
- 10 000 zł - na badania profilaktyczne i szczepienia ochronne
- 1 000 zł - na monitoring
- 1 000 zł - na serwis instalacji CO i przeglądy
- 1 000 zł - na bieżące remonty
- 180 000 zł - na wyjazd integracyjny dla seniorów

*

POMOC SPOŁECZNA

- 300 000 zł - na umieszczenie osób w domu pomocy społecznej
- 8 000 zł - na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie
- 776 659 zł - na usługi opiekuńcze
- 191 000 zł - na zasiłki celowe i okresowe
- 262 000 zł - na zasiłki stałe
- 1 232 492 zł - na utrzymanie Terenowego Ośrodka Pomocy Społecznej
- 24 000 zł - na ubezpieczenia zdrowotne
- 231 156 zł - na dodatkowe dożywianie uczniów
- 120 000 zł - na dodatki mieszkaniowe
- 578 257 zł - na utrzymanie dziennego domu Senior+
- 2 499 zł - na oprogramowanie do obsługi świadczeń

*

RODZINA

- 1 589 000 zł - na świadczenia rodzinne, fundusze alimentacyjne oraz składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe oraz koszty z tym związane
- 170 zł - na Kartę Dużej Rodziny
- 115 424 zł - na wspieranie rodziny (asystent rodziny)
- 120 000 zł - na rodziny zastępcze
- 17 000 zł - na składki ubezpieczenia zdrowotnego

*

EDUKACYJNA OPIEKA WYCHOWAWCZA

- 332 000 zł - na wypoczynek letni dzieci i młodzieży oraz organizacja ferii zimowych
- 2 000 zł - na uczestnictwo w obozie sportowym
- 30 000 zł - na stypendia dla uczniów

*

GOSPODARKA KOMUNALNA I OCHRONA ŚRODOWISKA

- 795 098 zł - na dopłaty do cen odprowadzenia ścieków
- 2 210 000 zł - na wydatki związane z odpadami komunalnymi
- 200 200 zł - na oczyszczanie miasta
- 200 000 zł - na utrzymanie zieleni
- 7 900 zł - na abonament za system monitorowania powietrza wraz z serwisem
- 345 000 zł - na oświetlanie ulic
- 2 600 zł - na opłaty za udostępnianie słupów linii napowietrzanej
- 18 000 zł - na odbiór i utylizację wyrobów zawierających azbest
- 70 848 zł - na konserwację oświetlenia ulicznego
- 25 000 zł - na prowizję od opłaty targowej
- 900 zł - na nadzór nad obsługą środowiska odpadów
- 12 000 zł - na ubezpieczenia
- 8 000 zł - na wykonanie badań ze składowiska odpadów
- 23 000 zł - na bieżące utrzymanie targowiska i składowiska odpadów
- 10 000 zł - opłaty za odprowadzenie wód opadowych lub roztopowych
- 25 000 zł - na akcję wyłapywania bezdomnych zwierząt i opieki nad zwierzętami bezdomnymi

- 1 500 zł - na zakup karmy dla bezpańskich psów i wolno żyjących kotów
- 40 000 zł - na energię i wodę na targowisku i składowisku odpadów
- 1 470 000 zł - na przebudowę głównego kolektora ściekowego
- 73 800 zł - na opracowanie dokumentacji na budowę sieci wodno - kanalizacyjnej do ulicy Warszawskiej
- 22 500 zł - na opracowanie dokumentacji na budowę oświetlenia ulicznego w miejscowości Dzbądz

*

KULTURA FIZYCZNA

- 5 321 375 zł - na remont stadionu sportowego
- 56 576 zł - na utrzymanie stadionu
- 12 000 zł - na stypendia sportowe
- 3 000 zł - na nagrody i wyróżnienia
- 3 000 zł - na nagrody konkursowe
- 10 000 zł - na organizację imprez sportowych
- 77 150 zł - na prowadzenie zajęć sportowych (karate, piłki siatkowej, piłki ręcznej, piłki nożnej)
- 5 000 zł - na zakup sprzętu sportowego
- 22 000 zł - na wodę i energię elektryczną na placach wiejskich oraz Forcie nr 4
- 8 631 zł - na przeglądy i konserwacje placów zabaw
- 130 000 zł - na wspieranie szkolenia sportowego i uczestnictwa w regionalnych, ogólnopolskich i międzynarodowych imprezach sportowych
- 130 000 zł - na kontener sanitarny na Forcie nr 4

KULTURA I OCHRONA DZIEDZICTWA NARODOWEGO

- 1 200 000 zł - na Gminny Ośrodek Upowszechniania Kultury
- 373 000 zł - na Gminną Bibliotekę Publiczną
- 20 000 zł - na działalność związaną z kulturą i dziedzictwem narodowym
- 50 000 zł - na energię elektryczną w świetlicach wiejskich: Dzbądz, Załęże-Eliasze, Gartki i Załęże-Wielkie
- 30 000 zł - na opracowanie programu funkcjonalno-użytkowego budowy świetlicy we wsi Miłony

*

W RAMACH FUNDUSZU SOŁECKIEGO

- 18 173 zł - na utwardzenie drogi we wsi Zawady-Ponikiew
- 9 504 zł - na naprawę nawierzchni dróg we wsi Prycanowo
- 4 000 zł - na wytyczenie drogi we wsi Załęże-Eliasze
- 20 000 zł - na utwardzenie dróg we wsi Chelsty
- 23 578 zł - na zakup stołów i krzeseł dla sołectwa Szygi
- 2 559 zł - na zakup zasłony (kotary) dla sołectwa Chelsty
- 18 721 zł - na wymianę oświetlenia i remont ścian
- w Mroczkach-Rębiszewo
- 16 000 zł - na opracowanie dokumentacji budowy oświetlenia ulicznego we wsi Dąbrówka
- 32 899 zł - na budowę świetlicy wiejskiej we wsi Dyszobaba oraz zakup lampy solarnej, siatek do bramek i paliwa do kosiarki
- 18 900 zł - na zakup traktora ogrodowego, urządzenia na plac zabaw, robota odkurzająco-myjącego, podgrzewaczy wody wraz z montażem i paliwa dla sołectwa Załęże-Gartki

- 20 366 zł - na ogrodzenie pod świetlicę we wsi Miłony
- 35 406 zł - na projekt budowy świetlicy we wsi Załużewo
- 34 544 zł - na zakup i montaż sanitariatów, kamer na budynek świetlicy wiejskiej, lamp, zlewu, wymiana rytnien, odnowienie ścian oraz utrzymanie świetlicy i boiska w sołectwie Dzbądz
- 25 144 zł - na wymianę ogrodzenia oraz zakup lamp solarnych dla sołectwa Załęże-Wielkie
- 18 329 zł - na zakup kosy spalinowej, toalety przenośnej, żaluzji zewnętrznych do altanki, bieżące utrzymanie oraz zakup materiałów eksploatacyjnych dla sołectwa Załęże-Sędziąta
- 14 486 zł - na zakup podkaszarki spalinowej, opryskiwacza, wyposażenia do świetlicy, paliwa oraz wydatki na naprawy bieżące w sołectwie Załęże-Eliasze
- 2 956 zł - na bieżące utrzymanie czystości na placu zabaw we wsi Dąbrówka
- 20 209 zł - na zakup stołów i krzeseł oraz przeniesienie przyrządów do ćwiczeń z przygotowaniem i utwardzeniem terenu dla sołectwa Kaszewiec
- 23 343 zł - na zakup dmuchawy do liści, namiotu, przedłużaczy, piłek do gry, warnika do napojów, malowanie altany i stołów, wynajem TOI TOI oraz utrzymanie placu wiejskiego we wsi Podborze
- 22 246 zł - na budowę altany ogrodowej we wsi Chrzczonki
- 19 896 zł - na zakup namiotu i domu ogrodowego, zestawu mebli składanych, grilla, wędzarni elektrycznej, parasola grzewczego i oświetlenia przenośnego dla sołectwa Paulinowo

Śmieci - co i gdzie wyrzucać

Blacha do pieczenia, broszura, butelka po szampanie, arboroc, butelka PET, czasopismo, butelka po winie, banan, artykuły higieniczne, butelka plastikowa po kefirze, gazeta, butelka po wodce, bułka, bilet, butelka plastikowa po maśle, karton, butelka szklana po alkoholu, buraczki, butelka plastikowa po mleczku do czyszczenia, karton po pizzy, butelka szklana po napoju, cebula, ceramika, butelka plastikowa po mleku, katalog, butelka szklana po occie, chleb, cerata, butelka plastikowa po musztardzie, koperta papierowa, butelka szklana po oleju jadalnym, chusteczka nawilżana, butelka plastikowa po mydle w płynie, książka, butelka szklana po oliwie, chwasty, chusteczki papierowe zużyte, butelka plastikowa po napoju, magazyn, butelka szklana po piwie, ciasto, długopis, butelka plastikowa po oleju jadalnym, notatnik, cytryna, drewniane elementy i przedmioty, butelka plastikowa po płynie do kąpieli, notes, butelka szklana po soku, czarna poręczka, fajans, butelka plastikowa po płynie do mycia naczyń, papier paskowy, butelka szklana po wodzie, fusy po herbacie, filiżanka ceramiczna, butelka plastikowa po płynie do mycia szyb, pojemnik/wytłaczanka po jajkach/ papierowy czysty, opakowanie szklane po kosmetykach, fusy po kawie, fototapeta, butelka plastikowa po szamponie, prospekt, słoik szklany, gałki, gąbka, butelka plastikowa po wodzie mineralnej, ścinki, jabłko, gips - resztki, butelka plastikowa

po wodzie źródlanej, talerz papierowy, koper, guma do żucia, butelka plastikowa po żelu pod prysznic, tektura, kwiaty, kalka, czysta folia, tektura falista, liście, kanapka z produktami odzwierzęcymi np. masłem, serem, wędliną, drobny złom, torba papierowa, łodygi, kocie odchody, folia bąbelkowa, ułotki, makaron gotowany na wodzie lub mleku roślinnym, kora, folia marszczona, worek papierowy, marchew, kości, grzebień, zadrukowana kartka, nać, kotlet, guma, zeszyt, obierki, kryształ, kanister, odpady kuchenne, kupony i bony, karton po mleku, ogórek, mięso, karton po soku, ogryzki od jabłka,

odchody zwierząt domowych, kubek plastikowy, kubek po jogurcie, owoce, pędy, odpady higieniczne, ołówek, kubek po śmietanie, kubek po twarogu, pietruszka, pomarańcza, opakowanie papierowe po maśle, opakowania po aerolu, opakowanie aluminiowe, opakowanie po jogurcie, pomelo, pomidor, opakowanie po dezodorancie, ości, opakowanie po margarynie, opakowanie po maśle, popiół z drewna, popiół z kominka opalanego drewnem, pampersy, papier termiczny, opakowanie po śmietanie, opakowanie po środkach czystości, popiół z ogniska z drewnem, resztki po zbiorach, papieros, paragon, opakowanie po wafelkach, batonikach, opakowanie stalowe, sałata, skorupki od jaj, parówka, pellet, plastikowe sztucze, puszka po karmie dla zwierząt, szczypior, trawa, pielucha jednorazowa, pierze z poduszki, puszka po konserwie, puszka po napoju, truskawki, warzywa, podpaska, popiół z kominka opalanego węglem, puszka po piwie, styropian opakowaniowy czysty, winogrono, ziemniaki, popiół z węgla i koku, porcelana, styropian po sprzęcie RTV, AGD, talerz plastikowy, zupa wegetariańska bez tłuszczu, przeterminowane sosy, tetrapak, torba foliowa, widelec plastikowy, zakrętka metalowa, zakrętka plastikowa, psie odchody, resztki mięsa, ręczniki papierowe zużyte, rękawiczki lateksowe, ryby, sałatka z olejem/śmietaną/majonezem/jogurtem, schab,

segregator, ser biały, ser żółty, styropian opakowaniowy zabrudzony, szczoteczka do zębów zużyta, tkanina, waciki, wędlina, worek z odkurzacza, zawartość pojemnika z odkurzacza, zdjęcie, zupa z dodatkiem mięsa, tłuszczu, żužel, żwirek dla kota brudny.

Do PSZOK oddajemy:

akumulator, akwarium, antena satelitarna, bateria, bateria wannowa/umywalkowa, butelka po oleju przemysłowym, butelka po oleju silnikowym, buty, chemikalia, czajnik elektryczny, drukarka, drzwi, farelka, fote, fotelik dziecięcy, frytkownica, glazura, gofrownica, gramofon, gruz, kabina prysznicowa, kaloryfer, kanapa, kanister po oleju, kask, kineskop, klawiatura, komputer, kosiarka, krzesło, lampa, laptop, leki, lodówka, lokówka, lustro, ładowarka, żywy, magnetofon, meble, mikrofalówka, monitor, myszka, naczynia żaroodporne, narty, obuwie, odkurzacz, odpady budowlane i poremontowe, odpady niebezpieczne, odtwarzacz video, odzież, okno, opakowania po środkach owado i chwastobójczych, opakowanie po farbach, opakowanie po lakierach, opakowanie po smarach, opakowanie po środkach ochrony roślin, opona rowerowa, opona samochodowa, panele podłogowe, piecyk, piła spalinowa, pralka, projektor, prostownica, rajstopy, rama okienna, sanki, skaner, skarpety, słuchawki, smartohone, sprzęt RTV i AGD, strzykawką, styropian budowlany, suszarka, szczoteczka do zębów elektryczna, szkło stołowe, szyba okienna, szyba samochodowa, świetlówka, tapeta, tekstylia, telefon, telewizor, terakota, toster, ubrania, umywalka, wanna, witraże, wykładzina PCV, zabawki, zabawki elektroniczne, zabawki pluszowe, zlew, zlewozmywak, zmywarka, żarówka, żelazko, żyrandol.

Fot. DDDSenior+

Policji z Makowa Mazowieckiego, Potanówka Senioralna, spektakl teatralny Kabaret Nasza Szkoła, warsztaty zielarskie i wypieku chleba.

Dzienny Dom Senior+ to przestrzeń, w której uczestnicy mogą rozwijać swoje pasje, dbać o zdrowie i nawiązywać nowe relacje. Każdy dzień jest dowodem na to, że życie po sześćdziesiątce może być pełne radości, energii i inspiracji. Najważniejsze by osoby starsze, samotne, nieaktywne zawodowo, czuły się zaopiekowanie. Tak też jest w Naszym Domu. Z niecierpliwością czekamy na kolejny rok pełen niezapomnianych chwil!

Agnieszka Napiórkowska, Anna Samsel

A u Seniorów+

Kolejny rok funkcjonowania Dziennego Domu Senior+ za nami. Rok 2024 okazał się dla seniorów pełen niezapomnianych wydarzeń. Wachlarz proponowanych zajęć jest szeroki i urozmaica każdy dzień pobytu.

Seniorzy mieli okazję rozwijać swoje kulinarne umiejętności podczas warsztatów, na których przygotowywali smakołyki takie jak staropolskie potrawy, ciasta, gofry, pączki czy świąteczne pierniki. Nie mniej imponujące były ich dokonania artystyczne - własnoręcznie tworzyli obrazy, ceramiczne naczynia, palmy wielkanocne, szydełkowe dekoracje oraz wianki z ziół na tradycyjny Ostatni Nieszpór.

Dzienny Dom Senior+ to także miejsce, gdzie uczestnicy dbają o swoje zdrowie i kondycję psychiczną. Zajęcia z fizjoterapeutą pomagają poprawić sprawność ruchową, a spotkania z psychologiem sprzyjają pracy nad pamięcią i koncentracją. Szczególną sympatią cieszyła się muzykoterapia, która nie tylko ćwiczyła przepięknie i zdol-

ności wokalne, ale też rozluźniała mięśnie i poprawiała nastrój.

Rok 2024 obfitował również w wyjazdy i wydarzenia kulturalne. Seniorzy uczestniczyli w koncertach, m.in. Czerwonych Gitar w Operze Podlaskiej w Białymstoku, a także spektaklach, takich jak Być Kobietą w teatrze Łomża. Niezwykle wspomnienia pozostaną po dwudniowej wycieczce śladami Jana Pawła II do Krakowa, Łagiewnik, Wadowic i Częstochowy. Takie wyjazdy, to nie jedyne wydarzenia kulturalne, w których seniorzy mają możliwość uczestniczyć. W ubiegłym roku zorganizowano również wiele lokalnych wydarzeń, które integrowały społeczność seniorów. Do najważniejszych należało Narodowe Czytanie, spotkanie z przedstawicielami Komendy Powiatowej

Dom Kultury+, Przestrzeń dla Każdego

Gminny Ośrodek Upowszechniania Kultury zrealizował w 2024 roku prestiżowy program Narodowego Centrum Kultury - Dom Kultury+, który przyniósł lokalnemu środowisku nowe możliwości uczestnictwa w kulturze. Program zaktywizował mieszkańców, stworzył przestrzeń dla kreatywności i połączył różne grupy społeczne wokół wspólnych działań kulturalnych. Stał się katalizatorem pozytywnych zmian w życiu lokalnej społeczności. Jego główny cel to tworzenie przestrzeni, w której każdy może rozwijać swoje pasje, integrować się i współtworzyć lokalne inicjatywy. Przypomnijmy, to już drugi udział w tym programie. Pierwszy przypadł w bardzo trudnym okresie epidemii. Jakie były rezultaty tego przedsięwzięcia? Sprawdzamy!

Rozwój poprzez kulturę

Program Dom Kultury+ skupia się na włączaniu mieszkańców w życie kulturalne w ich najbliższym otoczeniu. Dzięki pozyskanym funduszom różański ośrodek kultury mógł dofinansować szereg działań odpowiadających na realne potrzeby lokalnej społeczności. Wśród nich znalazły się warsztaty robotyki, spotkania przy grach bez prądu, integracyjne, muzyczne, teatralne integrujące osoby z różnych grup wiekowych i środowisk.

Diagnoza potrzeb - fundament programu

Pierwszym krokiem w realizacji programu było poznanie potrzeb i oczekiwań mieszkańców gminy. GOUK wraz z badaczami przeprowadził szeroko zakrojoną diagnozę poprzez ankiety, warsztaty konsultacyjne i spotkania z różnymi grupami społecznymi. Wyniki pokazały, że mieszkańcy potrzebują więcej przestrzeni do wspólnego działania i inicjatyw odpowiadających na różnorodne zainteresowania, od warsztatów po działania edukacyjne i artystyczne. Ankiety, wywiady i spotkania konsultacyjne pozwoliły na zaprojektowanie działań, które rzeczywiście odpowiadały na oczekiwania społeczności. Badanie przybrało charakter lokalnych konsultacji i próby wspólnego projektowania nowych rozwiązań wraz z mieszkańcami, w formule wypracowanej i sprawdzonej już przez Fundację Obserwatorium (wykonawcę badania). Wyniki były zaskakujące.

Okazało się, że mieszkańcy najbardziej oczekiwali przestrzeni do wspólnego tworzenia oraz inicjatyw wykorzystujących lokalny potencjał twórczy. Rekomendacje zostały umieszczone w broszurce Diagnoza potencjału kulturowego gminy Różan (do pobrania ze strony www.gouk.pl).

Efekty i reakcje

Rezultaty programu są widoczne gołym okiem. Mieszkańcy czują się bardziej zaangażowani w życie kulturalne, a ośrodek kultury stał się przestrzenią, do której ludzie przychodzą nie tylko na zajęcia, ale także po to, by spędzić czas w inspirującym otoczeniu.

Zrealizowane inicjatywy lokalne

Ogłoszenie i nabór inicjatyw lokalnych to ostatnie działania w I części za-

dania. Podsumowanie efektów prac warsztatowych i analizy danych zastanych w Diagnozie lokalnego potencjału kulturowego miasta i gminy Różan. Wszystkim osobom, które pomogły w przeprowadzeniu działań badawczych serdecznie dziękujemy!

Spośród 8 złożonych wniosków jeden wniosek odrzucono z powodu niespełnienia względów formalnych. Komisja zapoznała się ze wszystkimi inicjatywami lokalnymi, które wpłynęły do GOUK w Różanie. W trakcie wspólnej dyskusji i zgody wszystkich stron na pewne ustępstwa i modyfikacje inicjatyw, a także w niektórych przypadkach usunięcie części kosztów, wybrano 7 do dofinansowania i realizacji.

Koordinatorzy wybranych inicjatyw zobligowani zostali do wspólnego opracowania formy realizacji we współpracy z ośrodkiem kultury. Zostały one zgłoszone przez osoby w różnym wieku i wszystkie działania skierowane były do szerokiego grona odbiorców.

Inicjatywy na wydarzenia kulturalne realizowano w okresie od 1 sierpnia do 14 listopada 2024 r.

Robotyka-Konstrukcje od 0

Zajęcia dla dzieci z robotyki. Celem było szerzenie wiedzy na temat konstruowania i programowania z klocków LEGO postaci, urządzeń i przedmiotów, które widziane są w grach komputerowych. Uczestnicy zdobywali wiedzę i umiejętności w projektowaniu i konstruowaniu. Zapoznali się z etapami projektowania scen widzianych w grach. Nie tylko świetnie się bawili, ale także doskonalili

zdolności manualne. Każdego dnia konstruowali inny rodzaj robota na podstawie instrukcji na tabletach, ale tylko do pewnego momentu, ponieważ wykańczanie i dorabianie różnych gadżetów było w geście pomysłu i kreatywności uczestników.

Gry bez prądu

Pomysł polegał na spotkaniach zapoznających z bitewnymi i fabularnymi grami RPG. Organizował je Klub Miłośników Fantastyki działający na terenie gminy od 5 lat. Było to nie lada wyzwanie gdyż, ich celem była rozrywka towarzyska z dala od komputerów, laptopów czy telefonów. Na pierwszym członkowie ww. klubu przygotowali wystawę składającą się z ich prywatnych eksponatów. Uczestnicy zajęć musieli przygotować elementy służące do gier, począwszy od ich sklejaniania i malowania. Jak już figurki były gotowe rozgrywano gry bitewne. Uczestnicy wzięli również udział w przygotowanej specjalnie na tą okoliczność sesji RPG. Gry RPG to coś więcej niż tylko zabawa. To prawdziwa przygoda, która rozwija wyobraźnię i kreatywność, uczy pracy zespołowej, a także pomaga budować umiejętności komunikacyjne.

Teatr i muzyka to nasza taktyka - gry i zabawy mocno niewirtualne

W ramach projektu zorganizowano weekendowe warsztaty muzyczno-teatralne, które poprowadzili instruktorzy posiadający gruntowną wiedzę metodyczną i wieloletnie doświadczenie. Pod płaszczykiem zabawy, tworzenia piosenek instruktorzy skupili się na rozmowie o emocjach, uczuciach i wrażeniach. Celem było wzmocnienie ważności uczestniczek i uczestników przez aktywowanie ich wrażliwości artystycznej i sensualnej. Oprócz pobudzenia kreatywności była to doskonała okazja do nauki współpracy w grupie, osvajania z ekspozycją społeczną, trening komunikacji werbalnej i niewerbalnej. Był to też doskonały czas zabawy w grupie, a także kreatywna lekcja kompetencji społecznych i czas świadomego uczestnictwa. Grupa uczyła się współpracy, występów publicznych, autoprezentacji, kreatywności i wyrażania emocji i uważności. Czas realizacji był bardzo owocny i uwieńczony został powarsztatowym występem dla zgromadzonej publiczności, którego główną bohaterką była pani Jesień.

Senioralna potańcówka

To pomysł na zwrócenie uwagi na potrzeby osób starszych ukierunkowany na aktywizację mieszkańców w wieku senioralnym. W ramach projektu uczestnicy z dziennego Domu Senior+ w dniu potańcówki zaprezentowali przedstawienie teatralne, dzięki któremu spotkanie miało charakter nie tylko taneczny, ale również kulturalny. Inscenizacja składała się z dowcipnych dialogów przeplatanych piosenkami. Ale to nie wszystko... następnie na scenie pojawiły się panie ze Stowarzyszenia Aktywnych Pań w Załuziu. Gwiazdą wieczoru była Larysa Tsoy, finalistka The Voice Senior, która do późnych godzin bawiła uczestników wykonując znane i lubiane piosenki.

Active Day

Integracja mieszkańców wsi Podborze

To przedsięwzięcie odpowiadające potrzebom mieszkańców sołectwa Podborze. W jego ramach zorganizowano spotkanie integracyjne. Dla młodszych jak i starszych uczestników czekało mnóstwo atrakcji przygotowanych przez profesjonalną obsługę specjalizującą się w organizacji tego typu imprez. Dodatkowo odbyło się szkolenie z udzielania pierwszej pomocy, które jak się okazało najbardziej zainteresowało najmłodszych. - *Na początku planując myślałam, że ta część spotkania nie zainteresuje dzieci. I tu się myliłam. Najmłodszy bardzo chętnie uczestniczyli w szkoleniu z udzielania pierwszej pomocy* - stwierdziła Katarzyna Napiórkowska pomysłodawca projektu.

Chodź pomaluj Różan

Przedsięwzięcie polegało na zaprojektowaniu i wykonaniu muralu połączone z plenerem malarstwowym. Głównym celem było zwiększenie zainteresowania tego typu sztuką, świetną zabawą, ale także doskonałą okazją do rozwijania kreatywności i umiejętności plastycznych. Pierwszy dzień warsztatów polegał na malowaniu własnych płócien używając farb i sprayu. Proces twórczy był intuicyjny i naturalny, co pozwalało wyrazić siebie w sposób swobodny. Drugiego dnia tworzone mural na jednej ze ścian biblioteki, który stał się ważnym elementem krajobrazu miejskiego zmieniając pustą ścianę w dzieło sztuki przyciągające uwagę przechodniów.

Magia teatru

To projekt aktywizujący i integrujący mieszkańców sołectwa Załuzie. Związana na potrzeby realizacji grupa zorganizowała cykl spotkań teatralnych z instruktorem, których finał można było obejrzeć podczas uroczystego podsumowania projektu w niedzielę 10 listopada. Głównym tematem przedstawienia było życie i twórczość Stanisława Moniuszko. Tego dnia odbyły się również prezentacje podsumowujące pozostałe działania.

Można postawić tezę, że Program Dom Kultury+ pokazał jak lokalna kultura może być narzędziem zmian, integracji i rozwoju. Dzięki zaangażowaniu mieszkańców oraz pracy ośrodka udało się stworzyć coś wyjątkowego - przestrzeń, w której każdy czuje się mile widziany. To doskonały przykład na to, że kultura ma moc budowania mostów, zbliżania ludzi, może jednoczyć, inspirować i wzbogacać życie. Dzięki wsparciu Narodowego Centrum Kultury oraz zaangażowaniu GOUK powstała przestrzeń, gdzie każdy czuje się twórcą i współgospodarzem. To wielki krok w budowaniu lokalnej tożsamości i więzi międzyludzkich.

Zapraszamy do udziału w kolejnych inicjatywach GOUK - każdy pomysł i każda osoba są mile widziane! M. Cachel.

Fot. Pomysłodawcy projektów

Fot. Oliwia Szulik

Świąteczny jarmark

Rada Rodziców szkoły podstawowej w Różaniu, przy współpracy dyrekcji, samorządu uczniowskiego i całej szkolnej społeczności, zaprosiła mieszkańców na wyjątkową przedświąteczną imprezę, która odbyła się 8 grudnia 2024 r. w GOUK. Niezwykle wydarzenie, dzięki któremu można było poczuć magię zbliżających się Świąt Bożego Narodzenia.

Podczas jarmarku można było zakupić ozdoby świąteczne przygotowane własnoręcznie przez uczniów oraz nabyć domowe wypieki przygotowane przez rodziców i dziadków, skosztować tradycyjnych potraw wigilijnych: bigosu, pierogów i czerwonego barszczu.

O 14.30 rozpoczęła się seria występów utalentowanych uczniów. Jako pierwsi wystąpili najmłodszy z punktu przedszkolnego zerówka. Ich recytatorsko-muzyczne przedstawienie pt. Zmartwienie aniołków, mocno zachwyliło i wzruszyło licznie zgromadzoną publiczność. Za pięknie przygotowanie dzieci dziękujemy Bożenie Maruszewskiej i Monice Chelstowskiej. Jako drudzy wystąpili uczniowie klas 2a i 2b z wychowawcami Ewelina Kujawą i Joanną Janyszko. W dalszej prezentacji dzieci śpiewały i grały na różnych instrumentach

świąteczne piosenki oraz kolędy. Występ rozpoczęła klasa 4b przygotowana przez wychowawcę Tomasza Grześkovicza. Potem kolejno siostry Julia i Lena Łodygowskie zagrały na saksofonach, Karol Chelstowski na pianinie, a Antoni Glimasiński i Szymon Brant na gitarach. Śpiewem umilali czas Błażej Józwik, Alicja Sowa wraz z Nikolą Garwacką, Antonia Dobrosielska oraz Natalia Pskiet. Rolę profesjonalnego konferansjera objęła dyrektor Jolanta Drwęcka.

W trakcie całej imprezy dzieci mogły skorzystać z przygotowanej ścianki do zdjęć z Mikołajem, wysłać do niego list i skosztować waty cukrowej. W przerwach występowali uczniowie, którzy przygotowali taniec świąteczny: Natalia i Zuzanna Pskiet, Lena

Malicka, Pola Łebkowska, Zuzanna Kujawa oraz Maksymilian Bodziak. Zwieńczeniem jarmarku bożonarodzeniowego było losowanie nagród wśród dzieci, które przygotowały ozdoby.

Wszystkie dzieci biorące udział w części artystycznej zostały obdarowane słodkimi upominkami, które ufundował Bank Spółdzielczy w Różaniu, za co bardzo dziękujemy.

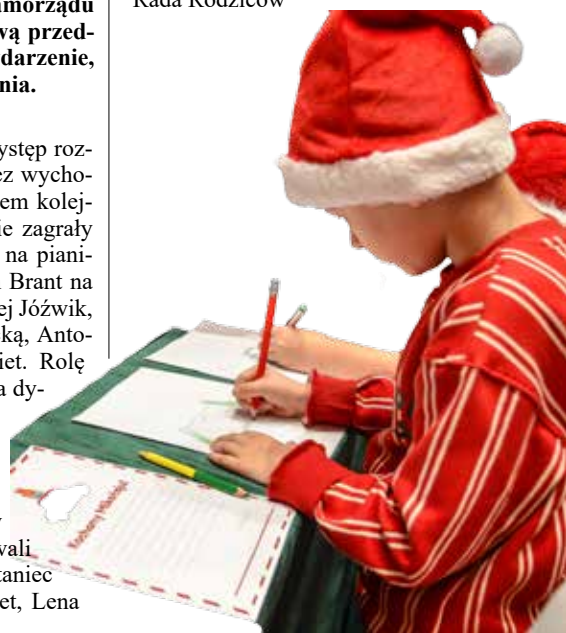
Słodkie prezenty otrzymali również harcerze, którzy dzielnie nas wspierali i zapraszali gości na jarmark pod opieką Marzeny Chelchowskiej oraz dzieci z samorządu uczniowskiego szkoły pod opieką Agnieszki Żurkowskiej i Sylwii Paczkowskiej-Samoraj.

Rada rodziców chciałaby wyrazić swoje podziękowania dla dyrektora Sebastiana Olszewika wraz z pracownikami, którzy ugoszcili nas w progach GOUK, za przygotowanie pysznego poczęstunku Restauracji DK61 oraz Centrum Ogrodnictwu Łaś Szkołka Roślin za udostępnienie choinek do dekoracji. Dodatkowo dziękujemy księdzu Pawłowi Szablowskiemu za ogłoszenia o jarmarku oraz za pamiątkę z tego wydarzenia w postaci pięknych zdjęć Oliwii Szulik.

Ten mile spędzony dzień pokazał nam jak wiele empatii, dobroczynności i życzliwości jest w ludziach, którzy potrafią dzielić się tym z innymi.

Dochód z imprezy przeznaczony zostanie na potrzeby uczniów Szkoły Podstawowej w Różaniu. Za każdy dar serca dziękujemy! Do zobaczenia za rok!

Rada Rodziców

nych, które przekazują ją rodzinom w potrzebie, osobom starszym, samotnym i bezdomnym.

W Różaniu jubileuszowa X. Edycja Świątecznej Zbiórki Żywności, organizowana przez Dominika Podlasina, odbyła się 30 listopada 2024 r. w sklepie Biedronka. Przy specjalnie oznakowanych wózkach blisko 40 wolontariuszy zbierało produkty żywnościowe, których łącznie zebrano 377,52 kg. Każdy kilogram zebranych produktów to realna pomoc. Zakończenie

zbiórki to był dopiero początek. W kolejnych dniach wolontariusze zajmowali się przygotowaniem paczek. W ciągu tygodnia wszystkie produkty, które trafiły do magazynu w Dziennym Domu Senior+, zostały dokładnie policzone i podzielone na 25 kg paczki. Następnie zostały przekazane 15 rodzinom z terenu gminy.

Akcja zakończyła się 3 grudnia. Świąteczna Zbiórka Żywności to piękny przykład solidarności i troski o drugiego człowieka, a pomaganie to najpiękniejszy prezent, jaki możemy ofiarować.

M.Cachel

Świąteczna zbiórka

Święta Bożego Narodzenia to czas radości, rodzinnych spotkań i obfitości na świątecznych stołach. Niestety, dla wielu osób w Polsce święta są okresem wyjątkowo trudnym, naznaczonym brakiem podstawowych produktów, które pozwalają na godne ich przeżycie. Aby temu zaradzić od lat organizowana jest Świąteczna Zbiórka Żywności, której celem jest wsparcie najbardziej potrzebujących.

Świąteczna Zbiórka Żywności to inicjatywa organizowana przez Banki Żywności we współpracy z wolontariuszami i sieciami handlowymi. W wybranych sklepach na terenie całego kraju ustawiane są specjalne kosze, do których klienci mogą wkładać produkty spożywcze. Najbardziej pożądane są produkty trwałe, takie jak: makaron, ryż, kasza, konserwy mięsne i rybne, olej, cukier, mąka, słodycze i produkty dla dzieci. Zebrana żywność trafia do lokalnych organizacji charytatywnych.

Przedшкоlaki w GOUK

7 listopada br. grupa przedszkolaków wybrała się na wycieczkę do Gminnego Ośrodka Upowszechniania Kultury. Dzieci miały możliwość zobaczyć garderobę, spróbować swoich sił na scenie śpiewając czy obserwując od kulis, jak funkcjonuje oprawa techniczna ośrodka. Zapoznały się z pojęciami takimi jak: scena, kurtyna, statyw, sufler, kostium, garderoba czy rekwizyt. Dzieci oprowadzał i wta jemniczał dyrektor Sebastian Olszewik. (red)

Najsilniejszy

Dariusz Popiołek, pochodzący z Różana, po raz kolejny udowodnił, że nie ma sobie równych. Podczas XXIV Międzynarodowego Pucharu Polski IFA w Armwrestlingu w Rymanowie, zdobył złoto w kategorii Masters + 105 kg, złoto w kategorii Senior+ 105 kg, srebro w prestiżowej kategorii Senior Open - rywalizując z najlepszymi zawodnikami z całego świata.

W zawodach wzięło udział 150 licencjonowanych zawodowców, a Dariusz znów pokazał nie tylko siłę, ale i niebywałą technikę oraz determinację. Info i foto FB

Spotkanie z Mikołajem

Z okazji Mikołajek GOUK zaprosił dzieci do magicznego świata pełnego przygód. Na scenie pojawiła się radosna Pączusia i rozświetlająca wszystko wokół Gwiazdeczka. Animatorzy z ABC Dziecka przedstawili teatrzyk z elementami interaktywnymi pn. Przygody Pączusi i Gwiazdeczki. Obie miały niezwykle ważne zadanie - odnaleźć list do Świętego Mikołaja. Bez niego jedno dziecko mogło nie otrzymać prezentu. Na zakończenie na dzieci czekał Mikołaj, który obdarował je słodkim upominkiem. (red)

Fot.M.Cachel

1. *Michalina Lubartowska, 80 lat*
2. *Leokadia Janiszewska, 83 lata*
3. *Franciszek Więckowski, 90 lat*
4. *Szczepan Dumala, 82 lata*
5. *Sławomir Mroczkowski, 72 lata*
6. *Jacek Drwęcki, 54 lata*
7. *Michalina Załęska, 82 lata*
8. *Czesława Batogowska, 85 lat*
9. *Halina Parszczyńska, 76 lat*
10. *Ludwik Kropielnicki, 72 lata*
11. *Maria Jadwiga Daszewska, 94 lata*
12. *Teresa Rupińska, 89 lat*
13. *Kazimiera Jadwiga Rochmalska, 84 lata*
14. *Paweł Paliwoda, 44 lata*
15. *Teresa Jadwiga Załęska, 81 lat*
16. *Halina Jadwiga Suska, 70 lat*
17. *Sławomir Malicki, 62 lata*
18. *Krzysztof Olbryś, 59 lat*
19. *Barbara Daszewska, 73 lata*
20. *Jadwiga Milońska, 77 lat*
21. *Adam Sławomir Napiórkowski, 67 lat*
22. *Krzysztof Jacek Kępka, 58 lat*
23. *Czesław Biedrzycki, 82 lata*
24. *Roman Holozubiec, 71 lat*
25. *Wacława Antonina Cychowska, 83 lata*
26. *Elżbieta Wiesława Domżańska, 67 lat*
27. *Stanisław Orłowski, 84 lata*
28. *Marek Sałaciński, 69 lat*
29. *Róża Izabela Cieślak, 76 lat*
30. *Kazimierz Gołębiwski, 71 lat*
31. *Jacek Bogusław Napiórkowski, 73 lata*
32. *Małgorzata Grażyna Jasińska, 61 lat*
33. *Henryk Daniszewski, 72 lata*
34. *Jan Stefan Daszewski, 84 lata*
35. *Wiesława Kopera, 83 lata*
36. *Halina Bujnowska, 82 lata*
37. *Karol Gerwatowski, 39 lat*
38. *Anna Teresa Błonko, 62 lata*
39. *Urszula Adameczyk, 67 lat*
40. *Barbara Grabowska, 87 lat*
41. *Henryk Brzozowski, 73 lata*
42. *Robert Załęski, 48 lat*
43. *Karol Mróz, 70 lat*
44. *Marek Ostrowski, 72 lata*
45. *Dariusz Biedrzycki, 46 lat*
46. *Danuta Listwon, 82 lata*
47. *Danuta Głażewska, 74 lata*
48. *Mieczysław Rudnicki, 56 lat*
49. *Jan Mroczkowski, 68 lat*
50. *Ireneusz Załęski, 45 lat*
51. *Marcin Świercz, 28 lat*
52. *Marianna Beldycka, 87 lat*

Zmarli pochowani na cmentarzu różańskim
XI/2023 - X/2024
Info. Parafia Różan ks. Stanisław Siemion.

Rak piersi to najczęściej występujący nowotwór u kobiet w Polsce, ale wczesne wykrycie zmian znacząco zwiększa szanse na wyleczenie. Dlatego tak ważna jest edukacja i profilaktyka, które mogą uratować życie. Właśnie tym zagadnieniom poświęcone było spotkanie edukacyjne pn. **Zdrowe piersi są OK!**, organizowane w urzędzie gminy przez specjalistkę z Państwowej Inspekcji Sanitarnej z Makowa Mazowieckiego.

Warsztaty miały na celu zwiększenie świadomości na temat profilaktyki raka piersi oraz zachęcenie kobiet do regularnych badań. Podczas spotkań uczestniczki nauczyły się, jak prawidłowo przeprowadzać samobadanie piersi - jeden z najprostszych, ale skutecznych sposobów wczesnego wykrycia niepokojących zmian. Poruszono tematy związane ze zdrowym trybem życia, który może zmniejszyć ryzyko zachorowania, takie jak zbilansowana dieta, aktywność fizyczna czy unikanie używek. Uczestniczki spotkania miały także możliwość praktycznego ćwiczenia na fantomach piersi i wyjątkowo jąder, które stanowią

realistyczne modele. Ułatwiają naukę i poprawiają pewność w przeprowadzaniu samodzielnych badań. Panie zapoznały się z zasadami profilaktyki nowotworowej. Statystyki są jednoznaczne - wczesne wykrycie raka piersi zwiększa szanse na wyleczenie do ponad 90%. Co ciekawe może występować również u mężczyzn, chociaż niezwykle rzadko. Stanowi zaledwie około 1% wszystkich nowotworów złośliwych piersi i mniej niż 1% wszystkich nowotworów u mężczyzn. Pomimo swojej rzadkości, rak piersi u mężczyzn jest również niebezpieczny co u kobiet i wymaga wczesnej diagnozy oraz skutecznego leczenia. Dlatego

ważne jest, aby kobiety już w młodym wieku uczyły się dbać o swoje zdrowie, a regularne badania stały się naturalną częścią ich życia.

Często spotykamy się z tym, że kobiety boją się badać same, a jeszcze bardziej wizyty u lekarza. Chcemy przelamać ten strach i pokazać, że profilaktyka to klucz do zdrowia - podkreślała prowadząca.

Warsztaty stanowiły nie tylko okazję do zdobycia cennej wiedzy, ale także miejsca, gdzie uczestniczki mogły zadawać pytania i rozwiewać swoje wątpliwości. Interaktywna forma zajęć pozwoliła na lepsze zrozumienie techniki badania i budowy ciała.

M.Cachel

Zakończenie sezonu lotowego gołębi pocztowych sekcji Różan

Sezon lotowy 2024 okazał się bardzo ciężkim sezonem dla dorosłych gołębi. Spowodowane to było trudnymi warunkami pogodowymi, przeciwnym lub też spychającym wiatrem do kierunku lotu, oraz wysokimi temperaturami i to nawet już w maju. Tak wymagające warunki spowodowały, że dużo gołębi sobie nie poradziło.

Ze względu na duże straty sekcja Różan nie brała udziału w lotach maratońskich, a są to loty z odległości ponad 700 km i odbywają się z terenu Niemiec.

Loty gołębi młodych również okazały się wymagające, przy czym pierwsze dwa z odległości 160 i 200 km okazały się udane, natomiast trzeci z odległości 260 km, przy przeciwnym wietrze, okazał się katastrofalny zarówno dla różańskiej sekcji, jak też całego Oddziału Pułtusko-Przasnysko-Makowskiego.

Sport gołębiarski to nie tylko współzawodnictwa lotowe, ale również wydarzenia związane z działalnością charytatywną, w których biorą udział również różańscy hodowcy. Jedną z nich jest fundacja Ludzki Gest byłego już piłkarza reprezentacji Polski Kuby Błaszczykowskiego. Na rzecz tej fundacji zostały podarowane i wystawione na licytację gołębie od najlepszych hodowców z Polski i Europy. Licytacja odbyła się w listopadzie w Opolu, a dochód z niej został przeznaczony na potrzebujące dzieci.

Na wystawie Okręgu Ciechanów, która odbyła się 01.12.2024 r. w Pułtusku, również została przeprowadzona aukcja charytatywna na rzecz domu dziecka. Z 20 wystawionych gołębi najtańszy został kupiony za 700 zł, a najdroższy za ponad 7000 tys.

W dniu 08.12.2024 r. w GOUK odbyło się zebranie podsumowujące sezon lotowy 2024

sekcji Różan, na którym wręczono pamiątkowe dyplomy i puchary.

W lotach gołębi dorosłych najlepszym hodowcą okazał się Andrzej Rozbicki, drugie miejsce zajął Radosław Józwiak, trzecie Mariusz Rurka. We współzawodnictwie gołębi młodych pierwsze miejsce zajął Dariusz Biernecki, drugie Andrzej Rozbicki, a trzecie Radosław Józwiak.

Na zakończenie w imieniu własnym i wszystkich hodowców sekcji Różan chciałbym podziękować Dyrektorowi Gminnego Ośrodka Upowszechniania Kultury w Róźnie Sebastianowi Olszewikowi za opiekę nad naszą sekcją oraz dofinansowanie nagród.

Z pozdrowieniem hodowców Dobry Lot
Andrzej Rozbicki

Przedmoście Różan – fort III w latach 1887–1961

Cd. z numeru 7-10/2024

Centralna Składnica Odpadów Promieniotwórczych

W tle opisanej transformacji starań WP o utrzymanie użyteczności starych fortów Różana dla wojska w staraniach o pozbycie się kłopotliwego mienia – tymczasem bez szansy na wykorzystanie na potrzeby obronności kraju – zaczęła toczyć się zupełnie inna historia.

Otóż w wizji rozwoju kraju pojawił się wątek pokojowego, cywilnego wykorzystania osiągnięć fizyki jądrowej. Uchwałą Prezydium Rządu nr 419/55 z 4 czerwca 1955 r. utworzono Instytut Badań Jądrowych (IBJ) Polskiej Akademii Nauk z ośrodkami w Warszawie, Świerku koło Otwocka oraz Bronowicach koło Krakowa. Z kolei uchwałą nr 444/56 z 11 lipca 1956 r. powołano Pełnomocnika Rządu ds. Wykorzystania Energii Jądrowej (dalej: Pełnomocnik Rządu). Urząd pełnomocnika, kierowany przez ministra Wilhelma Billiga, miał siedzibę w Warszawie, w oddanym rok wcześniej do użytku Pałacu Kultury i Nauki.

Prace wszczęte nad pozyskiwaniem materiałów radioaktywnych oraz zastosowaniem takich nieuchronnie wiodły do pojawienia się odpadów niebezpiecznych dla zdrowia obywateli. Wymagały gromadzenia w izolacji od środowiska naturalnego i ludzi, dlatego do tego celu nie nadawały się klasyczne wysypiska. Oczywiście rozpatrywano budowę specjalnego atomowego śmietnika, lecz nie pozwalał na to brak czasu, a szczególnie koszty, wykraczające poza możliwości finansowe państwa. Ktoś rzucił więc pomysł, żeby wykorzystać budowle istniejące, z wyraźnym wskazaniem na zbędne wojsku bunkry.

Dysponentem zasobu obiektów fortyfikacyjnych było Szefostwo Wojsk Inżynieryjnych MON, toteż zastępca Pełnomocnika Rządu mgr inż. Jerzy Metera rodzajem się kłopotem podzielił się z Szefem Wojsk In-

nieryjnych gen. bryg. mgr inż. Stanisławem Świnarskim. 27 grudnia 1958 r. powiadomił go o coraz szerszym stosowaniu izotopów promieniotwórczych w nauce, technice i medycynie, a co za tym idzie, zwrotnym wpływem rosnącej liczby substancji odpadowych niebezpiecznych dla ludzi. Problem bezpiecznego gromadzenia wymagał szybkiego rozwiązania, lecz jak wykazały obliczenia, prace projektowe i budowlane dotyczące specjalnego składowiska wiązały się z nakładami inwestycyjnymi wykraczającymi poza budżet komórek odpowiedzialnych za ochronę radiologiczną obywateli. Za najlepsze wyjście Pełnomocnik Rządu uznał przekazanie przez MON fortu Twierdzy Modlin, który zostałby przebudowany na centralną składnicę odpadów promieniotwórczych. W przypadku zgody szefa pełnomocnik zaoferował wysłanie swoich specjalistów do wytypowania konkretnego obiektu.

W bezpośrednim kontakcie z biurem Pełnomocnika Rządu SzWInż ustaliło, że tenże pragnął zaadaptować na składowisko jeden z magazynów amunicyjnych twierdzy modlińskiej koło Kazunia. Sugerowaną lokalizację gen. Świnarski przedstawił szefowi Zarządu I SG WP do konsultacji. Zarząd Operacyjny nie przewidywał wykorzystania obiektu w planach rozwoju sił zbrojnych, więc wyraził zgodę na odstąpienie magazynu. W tej sytuacji szef Sztabu Wojsk Inżynieryjnych płk Brodawczuk sprawę załatwienia formalnego przekazania tego obiektu Pełnomocnikowi Rządu skierował 5 lutego 1959 r. do Departamentu Służby Kwaterunkowo-Budowlanej WP. Z pewnym jednak zastrzeżeniem. Było to możliwe dopiero po uzyskaniu zgody dowódcy WOW, bowiem pierwszeństwo miały bieżące potrzeby wojsk okręgu. Stanowisko wojska okazało się w pełni przychylnie, ale na dalszy bieg sprawy miała wpływ Woje-

wódzka Komisja Planowania Gospodarczego (WKPG), która nie wyraziła zgody na proponowaną lokalizację składowiska między innymi z powodu zbytnej bliskości stolicy.

Po okresie konsternacji, w którym ponownie rozpatrywano budowę nowego specjalnego składowiska albo zagospodarowanie na jego potrzeby nieużytecznego obiektu w dyspozycji resortu cywilnego, sprawa powróciła do MON w kwietniu roku 1960. Na szczęblu ministerialnym resort obrony zobligowano do wytypowania fortów lub bunkrów do gromadzenia odpadów radioaktywnych, tj. działania włączonego wówczas w zakres obowiązków IBJ w Świerku. Po analizie sprawy i przejrzaniu zasobów, SzWInż sporządziło spis kilku zbędnych dla WP obiektów fortyfikacyjnych. Listę tę wraz z oceną stopnia nieprzydatności dla wojska gen. Świnarski przekazał 18 maja szefowi gabinetu ministra obrony narodowej. Okazane propozycje marszałek Marian Spychalski przedstawił 26 czerwca Pełnomocnikowi Rządu. Tenże do ich rozpatrzenia powołał międzyresortową komisję, złożoną z przedstawicieli MON, Ministerstwa Zdrowia, Komisji Planowania przy Radzie Ministrów i biura Pełnomocnika Rządu.

Z ramienia MON w pracach komisji uczestniczył przedstawiciel SzWInż WOW kpt J. Kłoszewski, bowiem większość zaproponowanych lokalizacji znajdowała się w granicach tego okręgu. Kłoszewski okazał dokumentację techniczną fortów i ustnie uzupełnił ich charakterystykę dla wyjaśnienia wątpliwości zgłoszonych przez pozostałych członków. Komisja ustaliła zaocznie, iż do adaptacji na centralne składowisko najlepiej nadawały się Fort Dębe oraz forty II i III w Różanie. Po tym werdykcie Szef Wojsk Inżynieryjnych 18 lipca potwierdził Pełnomocnikowi Rządu, że wojsko wybór zaakceptowało. Wybrane lokalizacje ponownie nie spodobały się WKPG, lecz 19 lipca minister Billig wystąpił do MON o przejęcie wymienionych fortów. 27 sierpnia szef SG WP gen. broni J. Bordziłowski zapewnił Pełnomocnika Rządu, iż wojsko gotowe było oddać w każdej chwili rzeczony obiekt na mogilniki, lecz nie będzie wszczynano niezbędnej procedury administracyjnej przekazania, zanim lokalizacja nie uzyska formalnej zgody WKPG. Gdy tylko WKPG wydała 1 września zgodę na ulokowanie mogilnika w Różanie, Billig natychmiast tego dnia wystąpił do gen. Bordziłowskiego z prośbą o przekazanie fortów II i III oraz o zgodę na bezzwłoczny dostęp do nich ekipie specjalistów wyznaczonych do przeprowadzenia pomiarów mających ocenić stopień przydatności budowli na potrzeby składowiska. SG WP wydał zezwolenie na badania od razu 2 września. 7 września Pełnomocnik Rządu zawiadomił gen. Świnarskiego o pomyślnym zakończeniu poszukiwań miej-

Widok ogólny frontowej ściany koszar sztyjowych fortu III w roku 2021. Od strony prawego barku widoczne jest nie zamurwane okno w latrynie. Na skrajach obu fotografii znajdują się ściany kaponier sztyjowej (fot. Z. Gołaszewski)

sca na mogilnik oraz upoważnieniu wydanym Zarządowi Inwestycji Badań Jądrowych w Warszawie przejęcia fortów różańskich od władz wojskowych. Wystąpienie Billig zakończył następująco: *Podając powyższe do wiadomości, pozwalam sobie podziękować uprzejmie Obywatelowi Generalowi brygady oraz oficerom z Szefostwa Wojsk Inżynieryjnych za owocną pomoc, okazaną nam w poszukiwaniach obiektu przeznaczonego na składnicę.*

Zarząd Inwestycji Badań Jądrowych przejął forty II i III od rejonowego Zarządu Kwaterunkowo-Budowlanego WOW protokołem spisany 13 października 1960 r. Następnie na fortach zaczęła pracę komórka administracyjna powołana w strukturze organizacyjnej IBJ. Wydział Architektury i Budownictwa przy Prezydium WRN w Warszawie wydał 12 maja 1961 r. zaświadczenie dla Pełnomocnika Rządu o szczegółowej lokalizacji Centralnego Składowiska Odpadów Promieniotwórczych na obu fortach. Mogilnik uruchomiono w październiku, na razie tylko na terenie fortu III (obiekt A). Wybrano go z uwagi na mniejsze zawilgocenie, położenie bardziej na uboczu, dalej od zabudowy Różana i głównych dróg. Wkrótce okazało się, iż pojemność fortu przy ówczesnej dynamice spływu odpadów zaspokoi potrzeby kraju na najbliższe kilkadziesiąt lat. Wobec tego kilka lat później fort II (obiekt B) oddano do dyspozycji Prezydium PRN w Makowie Mazowieckim.

Krajowe Składowisko Odpadów Promieniotwórczych (KSOP) działa w forcie III do dzisiaj, mimo upływu 60 lat. Stanowi nie tylko relikty dawnej inżynierii wojskowej, bo właściwości taktyczno-techniczne zajętego dzieła budownictwa obronnego zdeterminowały sposób i zakres przechowywania substancji radioaktywnych. Jest także reliktem krótkiego czasu zarządu sprawowanego nad obiektem przez WP po roku 1945, z czego mało kto zdaje sobie sprawę. Numeracja zasadniczych betonowych kompleksów magazynowania 1, 2 i 3 wcale nie jest porządkiem ustalonym po osadzeniu tam składowiska przez jego organ kierowniczy. Przeniesiono ją z otrzymanej dokumentacji wojskowej. W ewidencji sporządzonej w roku 1949 po-

Przelotnia wyjścia bojowego ze schronem dla armat przeciwlotnicowych przy prawym barku fortu III (fot. Z. Gołaszewski)

minięto numery fortów, natomiast pod numerami od 1 do 11 zarejestrowano należące do nich poszczególne budowle kubaturowe. Bez znaczenia było, czy były to budowle pojedyncze, czy też zespolone. Ponadto numerację wprowadzono przeciwnie niż porządek nadany niegdyś fortom. I tak: to, co znajdowało się na forcie I, stało się budowlami numer 7-11, a te z fortu III – stały się kompleksami numer 1, 2 i 3, i są nimi do chwili obecnej.

Podsumowanie

Historia fortyfikacji przedmościa Różan jest klasycznym przykładem dylematów, jakim przychodzi stawić czoło w planowaniu obrony państwa. Stratedzy rosyjscy jeszcze przed rokiem 1830 sugerowali potrzebę umocnienia szeregu punktów na rubieży uznanej za optymalną linię obrony przy wschodniej granicy sąsiednich mocarstw, mimo że rubież nie leżała na terytorium Cesarstwa Rosyjskiego. Gdy wreszcie owa korzystna linia obrony znalazła się w granicach cesarstwa, bariera przewlekłej zapaści finansowej przez pół wieku blokowała ufortyfikowanie przepraw przez Narew. Gdy sytuacja polityczna zmusiła wreszcie do wydania pieniędzy na pozycję do osłony przedmościa różańskiego, ledwie piętnaście lat później, w roku 1902, wydatek okazał się zbyt skromny i tylko powiększył koszt postawienia fortyfikacji o właściwej postaci taktyczno-technicznej. Z kolei czynnik natury strategiczno-operacyjnej w 1906 r. zdeklasował wzmocnione fortyfikacje, nim zakończono przebudowę – i rzecz można, wy-

rzuceno w błoto środki finansowe z takim trudem wreszcie wydzielone w budżecie państwa.

Historia lubi się powtarzać, bowiem niemal tego samego doświadczyło przedmoście różańskie po odzyskaniu przez Polskę niepodległości. W polskim planowaniu obronnym operacyjnie pełniło taką samą funkcję jak w rosyjskim. Pod względem technicznym forty uznano za przestarzałe, gdy jednocześnie na wykonanie nowych budowli uzupełniających wojsku brakowało funduszy. Miały zostać uruchomione dopiero w stanie zagrożenia wojną i tak się stało, lecz zbyt późno, a ponadto problemowi nie podołano organizacyjnie.

Jak pokazały wypadki przygotowań obronnych, a także przebieg działań wojennych w latach 1914–1945, bez względu na to która ze stron konfliktu miała w swoim władaniu przeprawę przez Narew w Różanie, dbała o jej ufortyfikowanie. Zaistniał pewien paradoks. Z którejkolwiek strony by nie nadszedł przeciwnik, rosyjskie forty nie stanowiły czoła linii obrony. Poza jednym przypadkiem września 1939 r., spowodowanym tylko brakiem czasu, sił i środków na rozwinięcie właściwego frontu robót inżynieryjnych. Skutkiem tego podczas walk to nie na forty była kierowana zasadnicza siła ognia artylerii i lotnictwa. Poeci burzyły czołowe fortyfikacje oraz drogi i miasta. Tak więc w ciągu 30 lat Różan został trzy razy niemal zrównany z ziemią, gdy tymczasem forty nie doznały żadnego uszczerbku.

Splot okoliczności szczęśliwy dla fortów Różana sprawił, że zachowały się budowle nie mające odpowiedników w dzisiejszym bogatym polskim zasobie dawnych carskich i innych fortyfikacji. Odpowiedników tak pod względem właściwości taktyczno-technicznych, jak i kondycji fizycznej. Fortów właściwie zapomnianych w obliczu natłoku informacji o potęgę znacznie większych założeń obronnych i głośniejszej roli, jaką odegrały podczas I lub II wojny światowej. Sześćdziesiąta rocznica powstania KSOP stała się dobrą okazją, żeby przypomnieć, jakimi ścieżkami kroczyła historia przedmościa Różan i pokazać jego nadal istniejące fortyfikacje.

dr Bogusław Perzyk - 60-lecie Krajowego Składowiska Odpadów Promieniotwórczych w Różanie. Wydawca ZUOP 2022 r.

Podwójny kojec przeciwkarpowy fortu III (strzelnice zamurowane)

Na pewno charakterystyczne jest dla wszystkich to, że nie zdają sobie sprawy, że to co mówią, piszą czy cytują trafia też do ludzi o małym rozeznaniu z brakiem dystansu i jest bardzo dosłownie odbierane. Mogą oni nie wyłapać sarkazmu, dowcipu czy przenośni. Z wolnością słowa...jak w każdej wolności trzeba być odpowiedzialnym. Więc jak masz z tym problem .....

defence24.pl

Największy na świecie system nośny o nazwie Starship/Super Heavy odbył swój szósty lot testowy. Próba zakończyła się częściowym sukcesem. Starship to dwustopniowa megarakieta nośna. Pierwszy stopień to booster Super Heavy, a drugi Ship, będący statkiem kosmicznym. W założeniu ma nie tylko wynosić największe ładunki na orbitę i znacząco zmniejszyć koszty takiego transportu, ale także mieć kluczowy udział w kolonizacji Księżyca, a później - Marsa. Spore nadzieje z projektem ma również NASA, która chce za pomocą rakiety Starship wysłać swoich astronautów na Księżyc w ramach misji Artemis 3, zaplanowanej na drugą połowę 2026 r. Odpowiednio duża flota Starshipów może wręcz pozwolić na stałe połączenie transportowe z Księżycem.

*

quora.com

Chiny w październiku br. wystrzeliły nową trzyosobową załogę na swoją orbitalną stację kosmiczną. Kraj ten stara się rozszerzyć swoją eksploatację przestrzeni kosmicznej o misje na Księżyc i dalej. Chiny zbudowały własną stację kosmiczną po tym, jak zostały wykluczone z projektu Międzynarodowej Stacji Kosmicznej (ISS) głównie z powodów politycznych. Stany Zjednoczone sprzeciwiły się zaangażowaniu Chin w program ISS z powodu obaw o transfer technologii i bezpieczeństwo narodowe. W rezultacie Chiny opracowały własną stację kosmiczną, Tiangong i umieściły ją na orbicie w 2021 r., a 17 czerwca załogowy statek kosmiczny Shenzhou 12 wysłał trzech chińskich astronautów w przestrzeń kosmiczną i zadokował do głównego modułu Tianhe-1. Po raz pierwszy Chińczycy weszli na pokład własnej stacji kosmicznej.

W 1993 r. Stany Zjednoczone i Związek Radziecki planowały budowę Międzynarodowej Stacji Kosmicznej. Od rozpoczęcia budowy w 1998 r. uczestniczyło w tym łącznie 17 krajów, w tym Stany Zjednoczone, Rosja, Francja, Niemcy, Japonia, Włochy i Wielka Brytania, a na pokład Międzynarodowej Stacji Kosmicznej weszło 244 astronautów z 19 krajów.

Nie było tam Chin głównie z powodu nieszanowania praw autorskich i patentów. Rząd USA nie ufał Chinom na tyle, aby zaprosić je do udziału. I to nie tylko NASA (USA) również Rosyjska Agencja Kosmiczna (Roskosmos). Jest to również Kanadyjska Agencja Kosmiczna (CSA), Japońska Agencja Eksploracji Przestrzeni Kosmicznej (JAXA) oraz członkowie uczestniczący w Europejskiej Agencji Kosmicznej (ESA). Liczba przypadków, w których chińskie firmy ukradły technologię firmom amerykańskim, jest niewyobrażalnie wysoka – a wszelkie protesty i wysiłki mające na celu skłonienie chińskiego rządu do egzekwowania praw patentowych kończyły się fiaskiem. Chińskie podróbki amerykańskich produktów są wszędzie, a nie jest odwrotnie. Tak więc trudno oczekiwać współpracy między USA, a Chinami w kwestiach zaawansowanych technologii. Nawet obecna Chińska rakietka załogowa jest prostą podróbką rosyjskiego Sojuza.

soyuz

Oszustw internetowych coraz więcej Najpopularniejszy wciąż phishing

Phishing - metoda oszustwa, w której przestępca podszywa się pod inną osobę lub instytucję w celu wyłudzenia poufnych danych logowania, danych osobowych, danych karty kredytowej, zainfekowania komputera szkodliwym oprogramowaniem czy też nakłonienia ofiary do określonych działań.

Oszustwa na Brzoskę czy Cejrowskiego – to niestety codzienny obrazek w internecie. Rozwiązania wdrażane przez platformy internetowe nie są skuteczne. Oszuści znajdują sposoby, aby je obejść.

Dane opublikowane w raporcie - Krajobraz bezpieczeństwa polskiego internetu CERT Polska - pokazują, że ubiegły rok był pod względem zgłoszeń rekordowy – wpłynęło ich 371 089, z czego 210 360 zweryfikowano jako oszustwa dotyczące cyberbezpieczeństwa i na tej podstawie zarejestrowano 80 267 unikalnych incydentów. Liczba zarejestrowanych oszustw z roku na rok rośnie. W bieżącym roku zanotowano stu procentowy przyrost ich liczby w stosunku do roku poprzedniego (w 2022: 39 693). Jak podaje zespół reagowania na oszustwa, działający w strukturach NASK, pod względem zgłoszeń ubiegły rok był rekordowy ze względu na uruchomienie nowego, bezpłatnego numeru 8080 do ich zgłaszania oraz ze względu na kampanie informacyjne. CERT przyjmuje zgłoszenia przez SMS, formularz na stronie, numer telefoniczny, e-mail i pocztą tradycyjną.

Coraz więcej oszustw na łatwy zarobek

W 2023 r. CERT zablokował 80 tys. szkodliwych domen, w tym 32 tys. związanych z fałszywymi inwestycjami. Oszustwa na inwestycje okazały się najczęściej występującym celem phishingu w ubiegłym roku. Oszuści wykorzystujący mechanizmy reklamowe takie jak linki sponsorowane zachęcają użytkowników internetu do przejścia na ich strony internetowe. Wystarczy kliknąć w reklamę, która zawiera sensacyjny nagłówek, wykorzystuje wizerunek kogoś znanego albo podszywającą się pod znany portal. Po kliknięciu użytkownik przenoszony jest na stronę o fałszywej inwestycji, na której znajduje formularz kontaktowy. Za pomocą tego formularza oszuści wyłudniają dane. Do użytkownika dzwoni konsultant, który namawia do podpisania umowy, do przelania pieniędzy, a nawet do zainstalowania oprogramowania, które przejmie zdalnie komputer i telefon.

Wykorzystany wizerunek znanych osób

Użytkownicy, którzy chcą zweryfikować ofertę inwestycji i zacząć przeszukiwać internet w poszukiwaniu informacji, mogą natknąć się na fałszywe recenzje, często bardzo wysoko pozycjonowane w wyszukiwaniach Google. Recenzje wykorzystują fałszywe wizerunki znanych osób, aby się uwiarygodnić. Przykładowo: w 2022 r. CERT ostrzegł o reklamach z wizerunkami piłkarzy reprezentacji Polski. W tym roku scamery, do reklamowania fałszywej inwestycji, wykorzystali wizerunek Rafała Brzoski, prezesa firmy

Inpost, oraz logo serwisu money.pl. Inna taka reklama przedstawiała wypowiedź Wojciecha Cejrowskiego przerobioną przez sztuczną inteligencję i zachęcającą do rejestracji na platformie inwestycyjnej przypominającej artykuł na money.pl.

Celebryci, zbiórki pomocowe i pornografia

Oszustwa inwestycyjne to nie wszystko. CERT zaobserwował działalność oszustów także na innych polach. W 2024 r. zauważono trend związany z reklamami produktów medycznych wykorzystującymi wizerunki osób wyglądających jak lekarze lub dziennikarze, co miało poświadczać skuteczność danego leku. Strony, na które zostaliśmy przeniesieni po kliknięciu w te reklamy, są często stylizowane na znane portale informacyjne, jak np. TVP Info lub strony Ministerstwa Zdrowia. Oszuści wykorzystują także pomoc dla ofiar powodzi w województwie dolnośląskim do tworzenia fałszywych zbiorów (np. przez podszywanie się pod WOŚP), a nawet – treści pornograficznych, aby reklamować środki na potencję. Oszuści wykorzystali wizerunek ponad 139 osób publicznych, m.in. polityków, sportowców, dziennikarzy i aktorów. Reklamy zawierają spreparowane grafiki i krzykliwe nagłówki dotyczące kontrowersyjnych informacji, mających zachęcić użytkownika do kliknięcia.

*

Rząd nie spełnił żadnej ze swoich obietnic? To fałsz

Przed wyborami parlamentarnymi Koalicja Obywatelska opublikowała - 100 konkretów na pierwsze 100 dni rządów. W tym terminie rządowi Tuska udało się zrealizować w pełni sześć konkretów.

Było to m.in.: przystąpienie do realizacji polityki antyprzemocowej, uzyskanie pieniędzy z funduszy unijnych i powołanie Ministerstwa Przemysłu z siedzibą na Śląsku.

Po roku rządów koalicji 15 października ze stu konkretów 15 jest w pełni zrealizowanych, w tym 9 z opóźnieniem. Wśród nich nie ma żadnego, który dotyczyłby rozliczenia poprzedniego rządu. Te są na etapie częściowej realizacji. Również inni koalicjanci spełnili niektóre swoje obietnice przedwyborcze. Przykładowo: Lewica miała w programie publiczny program in vitro, a Trzecia Droga – kasowy PIT.

Przekop Mierzei Wiślanej - ta niezbędna inwestycja

Kosztował 2 mld zł, kanał otwarto w 2022 r. Od stycznia br. przez kanał na mierzei przepłynęło zaledwie 31 statków towarowych z ładunkiem.

Czechy - aborcja legalna, w szkołach prezerwatywomaty, pigułka dzień po w każdej aptece, trawa legalna, piwo napojem narodowym, kościoły puste. Degeneracja? Wcale nie - przestępczość po pijanemu niższa i znaczny przyrost naturalny. U nas: aborcja zakazana, tabletki dzień po dostępna z wielkim trudem (mimo działań ministra, nie da się przepchnąć przez Prezydenta ustawy), trawa nielegalna - kraj zakazów. Spora przestępczość po narkotykach i pijanemu, za to ludzie boją się rodzić dzieci. **(Komedja)**

*

Wymiana pokoleniowa to normalna sprawa do tego gdy ta zachodzi to zazwyczaj nowe pokolenie bazuje na swoich doświadczeniach. Kilkanaście lat temu republikanie mogliby wysłać amerykańskich żołnierzy na Ukrainę, gdyby doszło do tego co zaszło w 2022 r., a teraz krytykują takie pomysły. Na naszej scenie politycznej też bym wysłał kilka dinozaurów z obu stron na emeryturę. **(Szczubelek)**

*

Fascynujące jest to, że Kościołem rządzą ludzie, którzy za nic mają nauki Jezusa, a miliony zwykłych wiernych, wierzy im we wszystko i liczy się z ich zdaniem. Niebawem jest również to, że kiedy już nie ma jak ich bronić i ich winy są bezsporne, to wierni tłumaczą to tym, że to przecież zwykli ludzie i mogą popełniać błędy. Skąd w ludziach tyle głupoty? **(Anonim)**

*

PAD dobrze wie, że jest na liście do odstrzału choćby za ordynarne sponiewieranie Konstytucji i Prawa w Polsce. On to wie, zdaje sobie z tego sprawę, bo fakty są w jego sprawie bezsporne, jak to fakty. **(Emil)**

*

Tusk nie ma żadnych narzędzi, żeby powstrzymać sprzedaż TVN. Discovery sprzeda holenderskiego właściciela TVN-u i Tusk nie ma tu nic do gadania. Nowi właściciele też nie zmieniają radykalnie linii stacji, bo ta straci swoich wiernych, a biznes kupuje by zarabiać, a nie robić dobrze PiSowi. Więc napiwanie się jednych i drugich jest na wyrost i bez sensu. **(Adam)**

*

13 grudnia Rosjanie zaatakowali Ukrainę prawie setką pocisków manewrujących i balistycznych oraz ok. 200 dronami. Teraz proszę się zastanowić, co się wydarzy, gdy dokładnie taki atak zostanie wycelowany na polskie lotnisko wojskowe, z dopiero co kupionymi samolotami F-35 czy FA-50, nie mówiąc już o F-16? Będziemy strzelać Patriotami? Po 1-2 dniach nie będzie już pocisków. A co jeśli taki atak będzie wymierzony w polską fabrykę uzbrojenia? Obecnie Ukraińcy budują wyłącznie podziemne, odporne na bombardowanie fabryki. Czy mamy zamiast tego potencjał Izraelskiej Żelaznej Kopuły? Też nie, to co mamy? Tylko dialogi techniczne i analizy. **(Edmund)**

Po wygranej Donalda Trumpa gwałtownie wzrosła sprzedaż awaryjnych środków antykoncepcyjnych - podał portal CBS. Internetowa apteka Wisp odnotowała 10-krotny wzrost sprzedaży pigułki dzień po. - *Amerykany mają powody, by bać się dalszych ograniczeń wolności* - uważa Danika Severino Wynn, działaczka Planned Parenthood, organizacji non-profit.

Inna apteka internetowa Winx Health poinformowała, że w ciągu pierwszych 60 godzin po wyborach sprzedaż pigułki Restart wzrósł o ponad 990 proc. w stosunku do poprzedniego tygodnia. Wisp odnotowała 10-krotnie wyższą sprzedaż antykoncepcji awaryjnej w dniach 5-6 listopada, tj. w dniu wyborów i dzień później, szczególnie w Teksasie, Alabamie i Indianie.

*

W październiku 2023 chiński kontenerowiec rozwałił gazociąg łączący Estonię i Finlandię oraz kabel telekomunikacyjny ze Szwecji do Estonii, a teraz chiński kontenerowiec rozwała kabel Finlandia-Niemcy oraz Szwecja-Litwa. Chińskie kontenerowce rozwalają kable, pytanie kiedy kolejny rozwalą nam gazociąg? Mamy się czym bronić? Do tego ściągamy setki tysięcy chińskich samochodów - potencjalnych bomb zapalających podpiętych pod serwery w Pekinie. Instalujemy setki tysięcy jak nie miliony instalacji fotowoltaiki z chińskimi sterownikami podpiętymi do serwerów w Pekinie i bezrefleksyjnie wpinamy je do sieci energetycznej. Infrastruktura sieci komórkowych stoi na chińskim sprzęcie. W domach mamy chińskie roboty-sprzątające z łatwopalnymi bateriami litowo-jonowymi podpięte do serwerów w Pekinie, a w piwnicach chińskie hulajnogi też z bateriami z litem. Jedna decyzja Xi i wszystko to zapłonnie. **(Iosowynik)**

*

Mamy trzy lata bez prawdziwej wizji zwycięstwa. Co chcemy osiągnąć w sensie strategicznym? Zamiast tego mówimy - for as long as it takes - (tak długo jak to będzie konieczne red.). Przez prawie 20 lat pracowałem z wojskowymi i nigdy nie słyszałem o czymś takim, że będziemy prowadzić operację wojсковą tak długo, jak będzie to konieczne. Nie ma czegoś takiego, jak wojny, które nigdy się nie kończą - prof. Andrew Michta

*

Są na tym świecie ludzie silnie związani różnymi związkami z Kremlem. Oni mają swoją partię w Parlamencie Europejskim, która de facto ten europejski projekt chce rozsadzić. I pan Mateusz Morawiecki jak najbardziej się do tego nadaje — tak politolog prof. Radosław Markowski odnosi się do pomysłu, by na czele Europejskich Konserwatystów i Reformatorów stanął Mateusz Morawiecki. **(onet.pl)**

* WARTO PRZECZYTAĆ *

Masz smartfona? Żyjesz w klatce.

Jesteś pod ciągłą obserwacją. Każdy Twój ruch jest śledzony, oceniany i analizowany. Bez przerwy otrzymujesz spreparowany materiał. Krok po kroku jesteś sterowany przez algorytmy inżynierów, których nie znasz, i popychany do działań, których cele są Ci niewiadome. Powoli stajesz się tresowanym zwierzęciem, zdalnie kontrolowanym przez wielkie korporacje. I nie masz pojęcia, kto i w jaki sposób wykorzystuje Cię do zdobycia w ten sposób władzę. Brzmi to okropnie? Jest jeszcze gorzej: to wszystko dzieje się za Twoją zgodą!

Dzięki tej książce odkryjesz, jak bardzo niebezpieczne są media społecznościowe i dlaczego, aby móc zarabiać pieniądze, muszą działać na szkodę społeczeństwa. Dowiesz się, jak wywoływane są uzależnienia, przez które ludzie wariują. Stopniowo tracą też swoją indywidualność. Anonimowość w środowisku sieci z kolei wyciąga z nich i wzmacnia najgorsze cechy. W książce opisano mechanizmy rządzące mediami społecznościowymi. Z potęgi tych mechanizmów na ogół nie zdajemy sobie sprawy. Dopiero uświadomienie sobie, co za nimi stoi, jak konkretnie działają i jakie będą ich możliwe konsekwencje dla naszej cywilizacji, pozwoli na przemyślenie decyzji o usunięciu kont z mediów społecznościowych - niektórych lub wszystkich. Ostatnie słowo jeszcze należy do Ciebie.

Do wyjaśnienia Amber Gold była pisowska komisja i Suski wszystko wyjaśnił, za przekrętem stała caryca Katarzyna. A tak poważniej to pieniądze na założenie AG pochodziły z pisowskiego SKOKu Stefczyka i dlatego Pis szybko wyciszył sprawę. Dodam, że prokuraturą w tamtym czasie kierował pisowski nominat i choć Komisja Nadzoru Finansowego wielokrotnie składała na AG doniesienia, to prokuratura nie kiwnęła w tej sprawie palcem. Pis miał 8 długich lat i swoich neosegdziów aby rozliczyć wszystko co do złotówki. Jednak nic nie rozliczyli. Ciekawe dlaczego? A co do OFE to przeniesienie środków do ZUS zapobiegło utracie ich wartości. Stopa zwrotu z ZUS przez cały czas była wyższa niż z OFE. Nie mówiąc, że zagraniczne banki, które były właścicielami OFE tuczyły się na przewijających, które sięgały 10%, a Kaczyński nie kiwnął palcem, aby to obniżyć. Na samych prowizjach Polacy stracili 15 mld zł!!!! **(znający się)**

Czy nasza armia posiada jeszcze zdolności bojowe?

Tego nie wie nikt. Jak mówi w książce doświadczeni oficer, wykładowca akademii wojskowej: Po wybuchu pełnospektaklowej wojny na Ukrainie, wszystkie kraje europejskie zmieniły lub poprawiły swoje dokumenty strategiczne. Także NATO wydało wówczas nową strategię. W polskim państwie nic się nie zadziało. Wojsko nie przeprowadziło nawet przeglądu obronnego, żeby sprawdzić, na czym stoimy. A nie zrobiono tego, bo wyszłyby wtedy wszystkie błędy, niedostatki, niedoinwestowania, a to psułyby obraz wojska. Mijają dwa lata wojny, a armia nadal nie ma własnego przeglądu obronnego.

Fragmenty:
Oficer sztabowy - Jeszcze jedna ważna rzecz pogorszyła się za Macierewicza. Od wejścia Polski do NATO armia kładła bardzo duży nacisk na znajomość języka angielskiego, zwłaszcza wśród kadry oficerskiej. To było konieczne, żeby działać w systemie sojuszniczym. Ale od czasu Antoniego to jakoś przestało być ważne. Kiedyś większość kadry oficerskiej mówiła po angielsku, potem z tym było znacznie gorzej. Dlatego na ćwiczenia niejednokrotnie były wysyłane nie te osoby, które powinny. Dowódcy, zamiast sami uczestniczyć w ćwiczeniach NATO, wysyłali poruczników lub kapitanów, którzy mówili po angielsku, bo oni sami ani be, ani me. I to były częste przypadki. Problem był też, jak mieliśmy gości z NATO. W takich sytuacjach wyraźnie było widać, że poziom wyszkolenia naszego wojska z języka angielskiego jest teraz naprawdę kiepski. A proszę wyobrazić sobie, że wybuchła wojna, na terenie naszego kraju trwałoby działania wojenne. Wiadomo, że język komunikacji w NATO to angielski. No i dupa.
Oficer wojsk lądowych - Wszyscy starsi żołnierze pamiętali 2004 r. Pamiętali, jak Macierewicz wszedł do WSi i praktycznie rozwalili jedną z lepiej działających służb. Byłem wtedy młodym oficerem i patrzyłem na to z boku, ale z dużym niepokojem. Tym bardziej, że Macierewicz wywalał wtedy naszych oficerów wywiadu, którzy byli rozlokowani po świecie. Działy się tragedie. O tych tragediach do dzisiaj się nie mówi, ale dużo, naprawdę dużo złego narobił. Kiedy zbliżała się jesień 2015 r. i już wiedzieliśmy, że Macierewicz znowu trafi do MON, nie mieliśmy wątpliwości, że zaczną się dziać cuda. I zaczęły.

Numery telefonów
Urzędu Gminy w Róźnie:
29 numer kierunkowy
gminarozan.pl
rozan.bipgminy.pl

Burmistrz Piotr Świdarski
Burmistrz przyjmuje interesantów w sprawach skarg i wniosków w każdy wtorek w godz. 12.00 – 16.00 w pok. nr 22 – I piętro
76 79 120 sekretariat
76 79 121 faks sekretariat
76 79 122 sekretarz

Referat organizacji i nadzoru
76 79 122 kierownik
76 79 136 obsługa Rady i Komisji
76 79 144 administracja sieci komputerowej

Referat finansów i budżetu
76 79 132 kierownik
76 79 132 księgowość budżetowa
76 79 143 księgowość podatkowa
76 79 133 wymiar podatków i opłat
76 79 142 księgowość budżetowa szkół i przedszkola
76 79 142 płace szkół i przedszkola
76 79 134 kasa

Referat planowania przestrzennego, inwestycji, dróg i ochrony środowiska
76 79 126 kierownik
76 79 125 planowanie przestrzenne
76 79 125 stanowisko pracy ds. inwestycji
76 79 126 drogi i zamówienia publiczne
76 79 149 gospodarka mieniem komunalnym i rol.
76 79 149 ochrona środowiska

Referat oświaty, kultury i sportu
76 79 140 kierownik
76 79 140 oświata oraz rozwiązywanie problemów alkoholowych i przeciwdziałania patologiom społecznym
76 79 139 działalność gospodarcza, archiwum zakładowe, kultura i zdrowie
76 79 294 sport

Urząd stanu cywilnego
76 79 127 kierownik
76 79 127 sprawy obywatelskie, wydawanie dowodów osobistych
76 79 128 promocja i pozyskiwanie środków zewnętrznych
76 79 135 obronność, obrona cywilna i zarządzania kryzysowe
76 69 177 Ośrodek Pomocy Społecznej

76 69 004 Posterunek Energetyczny, ul. Polna 991, 22 3404100 zgłaszanie reklamacji w sprawie przerw w dostawie prądu

Zakład Gospodarki Komunalnej
Sp. z o.o.

Tel. 76 69 159 ul. Dolna
e-mail: biuro@zgkrozan.pl
Biuro zakładu pracuje w godz. 7⁰⁰-15⁰⁰ od poniedziałku do piątku
Tel. 76 69 041 - oczyszczalnia ścieków
Tel. 606280968, 662258790 - zgłaszanie awarii

Adresy e-mail:

Urząd gminy: ugrozan@post.pl

Burmistrz: ugrozan@post.pl

Sprawy organizacyjno-kadrowe:
p.kowalewska@gminarozan.pl

Obsługa Rady i Komisji:
m.bialik@gminarozan.pl

Kierownik nadzoru i informatyki:
m.osiecki@gminarozan.pl

Administracja sieci komputerowej:
p.przezawa@gminarozan.pl

Skarbnik, kierownik referatu finansów i budżetu: m.powirska@gminarozan.pl

Księgowość budżetowa:
a.grzywacz-brym@gminarozan.pl

Księgowość podatkowa:
m.mosakowska@gminarozan.pl

Podatki i opłaty:
m.bruzdziak@gminarozan.pl

Księgowość szkół i przedszkola:
k.sledziwska@gminarozan.pl

Rachuby, plac szkół i przedszkola:
m.skrzecz@gminarozan.pl

Kierownik referatu planowania przestrzennego, inwestycji, dróg i ochrony środowiska: c.lodygowski@gminarozan.pl

Planowanie przestrzenne:
j.oltarzewska@gminarozan.pl

Inwestycje: w.wnuk@gminarozan.pl

Drogi i zamówienia publiczne:
c.lodygowski@gminarozan.pl

Gospodarka mieniem komunalnym i rolnictwo: i.dobrosielska@gminarozan.pl

Ochrona środowiska: a.ostrowska@gminarozan.pl

Kierownik referatu oświaty, kultury i sportu: k.ogonowska@gminarozan.pl

Oświata oraz rozwiązywanie problemów alkoholowych i przeciwdziałanie patologiom społecznym: k.ogonowska@gminarozan.pl

Sport: sport@gminarozan.pl

Kierownik urzędu stanu cywilnego:
b.kornacka@gminarozan.pl

Sprawy obywatelskie, wydawanie dowodów osobistych: b.kornacka@gminarozan.pl

Promocja i pozyskiwanie środków zewnętrznych: k.zamojska@gminarozan.pl

Archiwum zakładowe, dział. gosp. kultura i zdrowie: e.stryjewska@gminarozan.pl

997 POLICJA

71 77 391 Różan, ul. Lwowska

998, 112 STRAŻ POŻARNA

Różan, ul. Warszawska, 76 69 008

999 POGOTOWIE RATUNKOWE

KOMENDA GŁÓWNA POLICJI (22) 62 102 51

800 120 226 tel. zaufania o przestępstwach w rodzinie

BEZŚNIEŻNY MIKOŁAJ

*Jak dziś Mikołaj sobie poradzi,
kiedy nie widać zimy za oknem?,
jak ma na deszczu sanie prowadzić,
i rozwieść dzieciom prezenty mokre?*

*Lecz dzieciom trudno jest wytłumaczyć,
że temu winny jest wszakże klimat,
i wór prezentów, online by raczył,
jak już bezśnieżna wystąpi zima.*

*Dziś każdy uczeń siedzi w laptopie,
podarunkową kartę ma w sieci,
w zależności jakie ma stopnie,
dostanie przelew dla pilnych dzieci.*

*Gorzej maluszkom bez Mikołaja,
trzeba sąsiada ubrać odświętnie,
czerwone szaty i broda z siana,
i Mikołajki znów będą piękne.*

*I się tradycji przyniesie zadość,
gdy worek darów na plecach niesie,
jaka wśród dziatwy wybuchnie radość,
kiedy do domu Święto przyniesie.*

*Cieszcie się zatem, młodzi i starzy,
gdy Was odwiedzić zechciał Mikołaj,
bo oprócz darów miłością darzy,
jako, że taka jest Boża wola.*

Zenek Kozłowski

BYŁEŚ TAK BLISKO

*Jak byłeś tak blisko nas,
i znałeś nas tylko z widzenia,
a teraz, nam Ciebie jest brak,
bo mówisz nam do widzenia.*

*Już wiosna nie będzie w grudniu,
bo dzisiaj, żeś ją pożegnał,
jak smutno żyć po południu,
gdy lista przebojów jest biedna.*

*A Ciebie już na niej, nie ma,
Trubadur odszedł w niewczasie,
Lecz kiedy poprosi ziemia,
ktoś, Tobie zagra na basie.*

*I Pozna Ryszarda na tyle,
gdy zechce go znaleźć na płycie,
wystarczy odświeżyć winyle,
by głos Jego tętnił znów życiem.*

*A życie niezwykle swe barwił,
i wielkim talentem nam służąc,
dając nazwisko, Czerwono-Czarnym,
potem Wiatrakom, i Trubadurum.*

*Z Krawczykiem, robił nam niezłą frajdę,
polskiej szarości wydając odpór,
że można chleba utracić pajdę,
byle w systemie wywiercić otwór.*

*Dzisiaj nas żegnasz swoim utworem,
gdy Trzynastego zabrzmi w Szelkowie,
już bramy niebios stoją otworem,
nam pozostanie, pamięć po Tobie.*

W hołdzie, wybitnemu kompozytorowi,
gitarzyście i soliście, Ryszardowi Poznanskiemu - Zenek Kozłowski